

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegyérték-intézet
 Budapest, Ferencc-körút 20. sz.
 Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó czikkék a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertesítés után a ruháért hákos küldünk és vissza külföldik.

Fényképészeti készüléteket
 műedvelők számára, legújabb
 uti-távosókat a tirage rapid,
 kitiűő szemüvegeket megvizsgált
 maximal-láshőmérőket, Anero-
 roid (légsúlymérőket) szabadal-
 mazott rajzeszközöket ajánl
CALDERONI ÉS TARSA.

FÖLDVÁRY IMRE
 férfidivat- és fehérmű-raktára.
BUDAPEST,
 V., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és
 VII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Arjegyzék bérmentve.
 Czágom össze nem tévesztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

Hazai ipar.

LÉDECZY SANDOR
 zongora- és pianino gyára
 Kosuth Lajos-utca 15. sz.
 Gyár: Dandár-utca 22. sz.

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
 IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
 Cs. és kir. szabadalmazott fehérmű-gyáros
 ajánlja
uri divat- és fehérmű-ujdonságait.

Tanulóknak
 Névelőknek
 Gyermek- és kórházoknak
 ajánl
 és
 elhelyez

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
 Andrassy-út 21.
 (félemelet).

Blätterbauer R.
 a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárja,
 leczkőket ad zongora játékokban és zeneelméletben.
 Lakása: Üllői-út 21. földszint 4. ajtó.

VASÁRNAPI UJSÁG

50. SZÁM. 1895.

BUDAPEST, DECEMBER 15.

42. ÉVFOLYAM.

Műhelyes feltétel: **VASÁRNAPI UJSÁG** és egész évre 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre — 6 *

Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG** { egész évre 8 frt
 félre — 4 *

Csupán a **POLETIKAI UJDONSÁGOK** { egész évre 5.-
 félre — 2.50

Külföldi előfizetőknek a postalg
 meghatározott viteldj is csatoland.

A LEVANTÉBA KIKÜLDÖTT OSZTRÁK-MAGYAR HAJÓHAD.

A NAPI POLITIKA legizgatőbb eseménye jelenleg az örmény és kurd népek között évszázadoktól fogva dúló villongások elmérgesedése és Törökországnak, az u. n. «beteg ember»-nek, ebből következő válságos helyzete. Törökország egyre halogatja az örmények sanyarú helyzetének orvoslását czélzó reformigéreteinek bevaltását.

Gróf Goluchowszky külügyminiszterünk elvitázhatatlan bizonyosságát adta politikai éleslátásának, midőn fölismerie a messze Ázsiában egymásra tornyosuló háborús fellegekbe Európára is átesapható vihart.

Rávette az európai nagyhatalmakat, hogy egyöntetű föllépésükkel kényszerítsék a «Fényes kaput» a sürgetett reformok megvalósítására. Ennek az egyöntetű föllépésnek nagyobb nyomatókat szerezni van hivatva az u. n. flotta-tüntetés, melyben természetesen monarchiának is, mint kezdeményező államnak, megfelelő számú hajóval részt kell vennie.

E kiküldött hajók vezérletének intézése, mint önként értendő, báró Sterneck Miksa tengernagyunk hatáskörébe tartozik. Ő rá hármlott az a feladat, hogy a kényes vállalathoz az alkalmas flotta-parancsnokot és a kellő számú hajót is kiszemelje. A lapok értesítéseiből olvasóinknak is bizonynyal tudtára esett, hogy ez az érdemes magas rangú tengerészünk:

Treuenwanti Seemann Károly, ki 1837-ben született s így még java korában lévő férfiú. 1854 óta szolgál. Ellentengernagygyá 1892-ben lett. Bokros érdemekkel telt múlt áll mögötte. 1864-ben részt vett Tegethoff alatt a «Schwarzenberg»-fregatón a dánok elleni hadjáratban, 1866-ban pedig a lissai csatában. 1887-ben és 88-ban, midőn Görögország területe nagyobbított mozgósította szárazföldi és ten-

geri erejét Törökország ellen és a háború megakadályozására a nagyhatalmakkal egyetemben a mi monarchiánk is hajóhadat küldött a görög vizekbe, hogy zár alá helyezze Görögország partjait: Seemann volt a lobogós-hajónak, a «Radetzky»-fregatának parancsnoka. 1889-ben a «Tegethoff» volt gondjaira bízva. 1892-ben pedig már hajóosztályt vezetett. Legnagyobb érdemeit azonban Fiumében szerezte, mint az ottani haditengerészeti akadémia pa-

nyok és a technika folytonos, rohamos haladását, a legnehezebb paedagogiai feladatok közé tartozik ilyen czélú képző intézet helyes vezetése. Ezenfelül a fumei magyar tengerészeti hatóságának is mindenha szívesen szolgált szakavatott tanácsával. Érintkezéseiben Magyarország közjogi állását, mint természetes is, a leglelkiesmeretesebben respektálta és hazánk iránti meleg rokonszenvének minden alkalommal bizonyítékát adta. Erdemei elismeréseként bírja a Ferencc-József-rend commandeur-keresztjét, a vaskoronarend 3. osztályát a hadi díszítéssel és mind a két katonai érdemjelet.

A kiküldött osztrák-magyar hajóosztálynak fő állomáshelye a Pyraeus, honnan esetleg időnként czirkalásokra fog kiindulni; míg az angol és orosz hajóhad Szalonikiben, a francia és orosz hajóhad Szmyrnában állomásoznak.

Az osztrák-magyar hajóosztály következő hajókból van összeállítva:

A «Kaiserin Elisabeth» kos-czirkáló és admirálshajó. Ezen vonta fel lobogóját az escadre(hajóosztály) parancsnok, Seemann ellentengernagy. Ugyane hajón tette meg két évvel ezelőtt Ferencc Ferdinánd főherczeg világ körüli útját. Az egész hajó aczélból épült. Viz-kiszorítása (déplacement) 4064 tonna; menetgyorsasága óránként 19 teng. mérföld. Oldalvértje nincs ugyan, de két fő ágyúja 9 centiméter vastagon panczélozott barbette-tornyokban van elhelyezve; a parancsnoki torony hasonlóan van vértelve. A hajó gözgépei és a kazánokat, mint a hajó legfontosabb részeit, 7 cm. vastag aczélvértel ellátott

ives fődélzet védi az ellenséges lövedékek ellen. Dőfő sarkantyúja 114 tonnát nyom. Tüzérsége: két, 24 cm üregű (kaliberű) Krupp-féle aczélágyú. Hosszaságuk 8.4 méter, csövük súlya egyenként 27 métermázs, a talpaké keretéstől együtt 69 mmázs. Aczélgránát lövedékük súlya 2.15 m.-mázs, magában foglalván 8.1 kg. robbantószeret. Egy-egy lövedéknek löpörtöltése 69 kg. További fegyverzete hat 15 cm. kaliberű, rancsnoka, mely tisztet mintegy tíz évig viselte. Ő szerkesztette az akadémia új rendszabályzatát. És ha tengerészti növendékeink e képző intézete, mondhatni, a legjobb európai hasonló intézetek sorában foglal helyet, ez nagy mértékben Seemann — felülről mindig hathatósan támogatott — működésének köszönhető. Pedig mondanunk sem kell, mily nehéz, és tekintve a haditengerészeti tudomá-

SEEMANN KÁROLY ELLENTENGERNAGY,
 a Levantéba kiküldött osztrák-magyar hajóhad parancsnoka.

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindennemű fényképészeti gépek és készülékekből.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt

Saját gyártmányú pedlós csimbalmok, hegedő, harmonika, fuvola stb. hangszerekről árjegyzéket küldök. Csímbalm-iskola, írta Kallitai J. zenetanár, ára 3.50. Tülnkö-iskola 1 frt. Csímbalmok folyóirata minden hóban 2-szer jelenik meg kiadásomban, előzetes egy évre 4.50 **Horváth István**, 8 cs. és 8. kir. főisp. János főh. udvari szíllője, Budapest Erzsébet-körút 2. és Kerepesi-út 40.

Hirdetések elfogadhatnak a kiadóhivatalban, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.

MEGJELENT
 és Szerzőnél (Budapest, I., Vár, Disz-tér 10) és általa minden könyvkereskedésben kapható:

VARGA OTTÓ: MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETE.

A *Kisfaludy-Társaság* pályázatán koszorított mű, arra szánva, hogy minden magyar ház olvasott könyve legyen.

Egyedüli, rendszeresen illusztrált, teljes magyar történet egyetlen (870 lapos) kötetben, 226 képpel
 Portómentes küldéssel ára: füzve 7 frt, kötve 8 frt.
 Megrendelhető leggyorsabban postautalványon.

FAIRBANKS MÉRLEGEK a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszertiek, tolös súly fém-mérőkarral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknél fogva, ugy hazánkban mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitűnőbb mérlegek.

Gazdasági, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket,

czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetükkel fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek.

FAIRBANKS-TÁRSASÁG mérleg- és gépgyára.
 Budapest, Andrassy-ut 14. sz.
 Gyár: Ujpest.

MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK.

21499 pénznyeremény levonás nélkül.

Főnyeremény 1 millió korona
 Összes nyeremények 4 millió 332,000 korona

Huzás december 6-14-ig.

Sorsjegyek árai: 1 egész 1 fél 1 negyed 1 tized 1 huszad
 40 20 10 4 2 forint.

BEIFELD J. Bank- és váltóüzlete.
 Budapest, Károly-körút 1. sz.

Berndorff fémarú-gyár.

 Raktár:
 Budapest, Kristóf-tér és Váci-utca sarkán.
 Gyártmányok:
 Alpaca-cziszt, China-cziszt és alpaca-cziszt:
 u. m. étszerek, asztalterítékek minden kivitelben; gyertya- és gyufa-tartók, tea-kanakák, tea-szűrők, magánházak, szállodák, vendéglők és kávéházak részére.
 Kelengyék, esetták.
 Szabadalmazott tiszta nickel főző-edények.
 Képes árjegyzék kívánatra ingyen.

DECKERT és HOMOLKA elektrotechnikai intézete

Gyár: **BUDAPEST** Városlaktár: VI. Isabella-utca 88. V. Dorottya-utca 8. sz.
 A magyar állam és a m. kir. államvasutak szállítói.

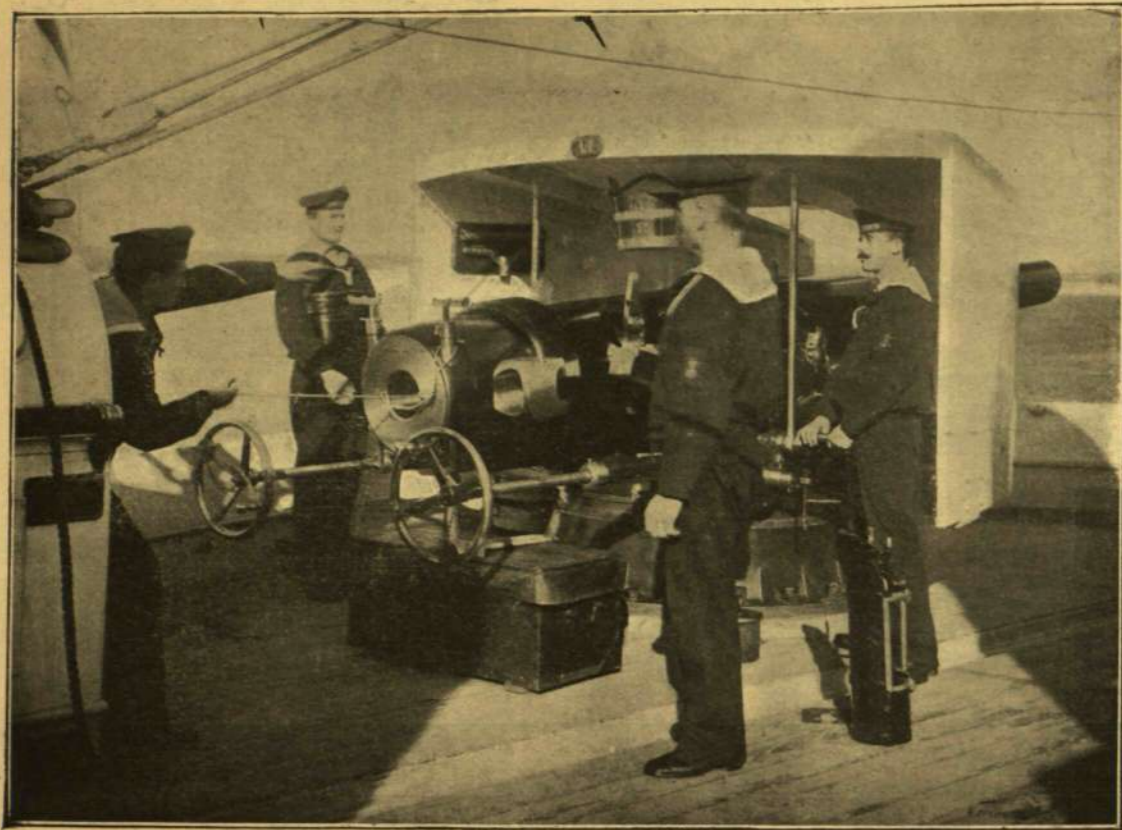
Gyártanak és szállítanak: Sürgönyberendezéseket vasutak számára; elvállalják azok javítását és szerkesztését. A minden államban szabadalmazott és általános használatnak örvendő **GRAPHIT-MIKROFON** feltalálói és kizárólagos gyártói.

Telefon-központok szolgálattal vagy a nélkül irók számára; telefon-berendezések vasutak, hegyi pályák, bányák és kohóművek, erdészetek és uradalmak számára.

VILLÁMHÁRÍTÓK, villamos világítás és erőátviteli berendezések, minden nemből, a legbiztosabb kivitelben és legolcsóbban, szavatosság mellett elvállaltatnak.

Képes árjegyzék és költségtervezet ingyen és bérmentve.

Telefon 1156. **Ditrichstein M.** Telefon 1156.
Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat.
 V., Erzsébet-tér 13. szám alatt.
 Tisztít alaposan, pontosan és olcsón egész lakásokat, új épület, üzleti helyiséget; ugyszintén padlók beeresztése és lakirozása legjobban lesz eszközöltetve, továbbá elvállalja a férgek alapos kiirtását.
 Ablaktisztítás bérletben nagyon olcsón és pontosan, csakis megbízható munkások által.

GYAKORLAT HADIAHÓN 15 CENTIMÉTERES GYORSTÜZELŐ ÁGYÚVAL.

két könnyű- és 11 gyorstüzelő ágyú, több torpedó-vető csövel. Őrsége 11 tiszt, 16 hadapród, 2 orvos, 7 gépész hivatalnok, 1 számviteli hivatalnok és 367 altiszt és matróz. Parancsnoka Gebhardt Nándor sorhajókapitány.

A *Tegethoff* vértezett kazamata-csatahajó. Viz-kiszorítása 7390 tonna. Oldalpánczéja 37 centiméter vastag; ugyanily vastagságú kazamatainak vértje, melyekben fő ágyú elhelyezték. A válaszfalak pánczéja 30.4 cm., alsó fedélzete, mely alatt vannak a gőzgépek, 7 cm. Fegyverzete hat 24 cm. kaliberű Krupp-féle acélágyú, öt 15 centiméteres gyorstüzelő, 2 könnyű- és 15 kisebbszertű gyorstüzelő ágyú, 2 mitrailleuse és több rendű torpedó-vető cső. Vértetzete és nagyságára nézve hadihajóink élén áll. Menetsebessége 16 tengeri mfd. Őrsége: 13 tiszt, 14 hadapród, 2 orvos, 8 gépész-hivatalnok, 1 számvítő tiszt és 481 altiszt meg közmatróz. Parancsnoka: Sachs Mór sorhajókapitány.

A *Donau* korvetta, 2344 tonna viz-kiszorításával. Fegyverzete tíz 12 centiméter üregű Uchatius-féle s 1 könnyű ágyú, 4 mitrailleuse. Csak az őszszel tért vissza világ körüli útjáról az akadémiát végzett hadapróddal. Gyorsasága 12 teng. mfd. Őrsége: 9 tiszt, 8 hadapród, 2 orvos, 2 gépész- s 1 számviteli hivatalnok, 311 altiszt meg közmatróz. Parancsnoka Kneissler Leodegár sorhajókapitány.

A *Blitz* 360 tonnás torpedó-hajó. Gőzgépe 2600 lóerejű, menetsebessége 21 teng. mfd; fegyverzete: 9 gyorstüzelő ágyú s több torpedó-vető készülék. Hírvivő (aviso) hajóul fog szolgálni a hajóosztálynál. Őrsége: 3 tiszt, 1 gépész-hivatalnok és 51 ember. Parancsnoka Gut Miksa korvetta kapitány.

Seemann admirális alá van még rendelve a már több idő óta a szmyrni partokon cirkáló *Sebenico* torpedós cirkálóhajó is. Ennek viz-kiszorítása 900 tonna, lóereje 1380, sebessége 14 teng. mfd., alsó fedélzete vértezett. Fegyverzete: két 15 centim. kaliberű Krupp-féle ágyú, 7 gyorstüzelő s 1 könnyű ágyú, több torpedó-vető ágyúval. Őrsége 4 tiszt, 1 orvos, 4 gépész-mérnök, 1 számvetősi hivatalnok meg 133 altiszt és közmatróz. Parancsnoka: Lehnhart Simon fregattkapitány.

Végre említendő még a *Taurus* oldal-kerekű gőzös, mely rendszeren is Konstantinápolyban állomásoz s az osztrák-magyar nagykövetség rendelkezése alatt áll. 560 tonna vizet szorit ki; gőzgépének lóereje 550, gyorsasága 11 teng. mfd. Fegyverzete 5 könnyű ágyú. Őrsége: 3 tiszt, 2 hadapród, 1 orvos, 2 gépész és 66 ember. Parancsnoka: Dreger Rikárd korvetta kapitány.

A vezénylő admirális törzskarának tagjai:

1 korvetta kapitány, 1 sorhajóhadnagy, 1 hadbiztos, 1 törzserősnök s 1 gépész-mérnök.

A keleti vizekre küldött hajóosztályunk tehát tekintélyes hadierő, mely szükség esetében kellő súlyllyal léphet fel monarchiánk tekintélyének megóvásárá.

Igen természetesen, hogy hadihajóink legénysége is, épen úgy, mint gyalogsági katonáink, a Mannlicher-féle ismétlő puskával van ellátva, de ezeket használni ritkábban van alkalma. Fő-fegyvere azonban a hadihajóknak az ágyú lévén, alkalomszerűen találjuk bemutatni két képet, melyek az ágyúk körüli legénységi gyakorlatokat ábrázolják.

Az elsőn egy 15 centiméteres gyorstüzelő ágyút látunk, a mint a legénység annak elsütésénél működik. Csövének hossza 5.23 méter, nyom pedig talpastól együtt 93 métermázsát. Gyújtó acélgránátjának súlya a benne foglalt robbantószerrel együtt 53.4 kg. Puskapor tölténye 17.7 kg. Ezen ágyúknál az Amon-féle barna löport használják, melynek igen csekély a füstje. A lövedék induló sebessége 598 méter másodpercenként és 38 centiméter vastagságú hengerelt vasvértet képes átütni a torkolatnál.

A második képen egy 30.5 centiméter kaliberű Krupp-féle óriás acélágyút mutatunk be. Ilyenek vannak tornyos csatahajóinkon. Hosszaságuk 10.7 méter, csövük súlya 492.5 métermázsá, a talp kerestestől együtt 164 mmázsá. Lövedékének (acélgránát) súlya a befoglalt 16.3 kg. robbantó szerrel együtt 471 kg., a hozzávaló barna hasáblőpor-töltény pedig 140 kg. Induló sebessége másodpercenként 535 m. Utőereje 6500 métertonna és képes 70 centim. vastagságú hengerelt vaspánczelt áttörni. Ezen óriás ágyúk töltése és irányítása hydraulikus gépezet segítségével történik és 2 1/2 percenként lehet velük egyszer löni.

Ne esodálkozzunk tehát rajta, hogy ily romboló erejű fegyverzet birtokában egy flotta megjelenése, ha ellenség szándékkal történik, retentő félelmet gerjeszt a partvidéki városok lakóiban, holott béke idején mindig ünnepszámba megy a tenger megnyerő modorú, világlátott fainak egy-egy látogatása.

Reményi Antal.

A hadi tengerészet dolgainak biztosabb meg-

érthetése végett jónak látjuk a következő magyarázó ismertetést közölni:

A *cirkáló hajók* főfeladata az ellenség kikémlése. Pánczélatra nézve tetemesen hátrább állnak a csatahajóknál, de ezeknél gyorsabbak. Azok, melyek elől víz alatti részükön sarkantyúval vannak ellátva, mint a *Kaiserin Elisabeth*, *Kos-cirkáló*nak nevezetnek.

Kazamatás hajó oly csatahajó, melyben a fő ágyúk a második fődélzetben, a hajó középső részében s annak mindkét oldalán *ütegben* vannak felállítva és ezen kazamata a hajó többi részétől erős pánczélfallal és fedővel van elválasztva.

A *Donau* korvetta: háromárbozos vitorláshajó, melyen az ágyúk a második fődélzetben vannak sorban felállítva; vértje nincs. Gőzgéppel is el van látva. (Általában az újabb hadihajók kizárólag gőzre vannak berendezve, némely cirkáló és ágyú-naszádok kivételével, melyeknek feladata távoli tengereken kiküldetéseket, stb. eljáráni).

A torpedós hajóknak, mint pl. a *Blitz*-nek, főfeladata a (kisebb tonna tartalmú) torpedó-naszádokat üldözni és elpusztítani.

A *Kaiserin Elisabeth* Triesztben épült 2 millió 225,661 frt költségen, ide nem számítva a fegyverzet (ágyúk, torpedók stb.) és a felszerelés költségét.

A *Tegethoff* szintén Triesztben épült mintegy 4 millió frt költségen, beleszámítva újabb átalakítását, de nem a fegyverzetét. (A *Majestic* angol tornyos csatahajó költsége 11.400,000; a *Jauréguiberry* francia négytornyú csatahajóé 23.854,000 frank; az olasz *Lepanto* csatahajóé pedig 24.987,000 lira).

A *Blitz* Angliában épült; költsége (fegyverzet nélkül) 415,000 forint.

Egy 30.5 centiméter űr-átméretű, hosszú *Krupp-féle acélágyúnak* költsége, hozzá számítva az Armstrong angol cég által szállított és hydraulikus nyomásra berendezett talpat, 187,540 frt. Úgy az ágyú, mint a lövedék roppant súlyánál fogva, ez ágyúk irányítása és töltése hydraulikus (viznyomásos) gépek segítségével történik. Újabb időkben az oldalvált irányításhoz s a töltéshez villamos erőt használnak, mint a *Tegethoff*-on. Legnagyobb lőtávolsága a 30.5 ágyúnak 16 kilométer.

Egy 24 centiméter űr-átméretű acélágyúnak költsége a talpával (laféta) együtt 138,000 frt.

Egy torpedó 3-6000 frtba kerül. A Károly Salvator főherceg által föltalált mitrailleusokkal (golyószóró) 400 lövést lehet percenként tenni. Ezeket főleg az árbozásokban állítják föl.

A fekete, nagy füstöt terjesztő löpor helyett haditengerészetünknek most az *Ammon-féle* salétrom és faszénből készült kevés füstöt csináló és prismaticus hasábolokban előállított löport használják; a legnagyobb ágyúknál pedig ballisztit-et (a pozsonyi gyárból) használnak, mely nitrocellulózából és nitroglycerinből készül; füstje egyáltalán nincs, mely utóbbi löpor most már nem hasábolokban, hanem csálakban készítetik és csak az a hibája van, hogy szertelen hőséget fejtven ki, az ágyúcsöveket hamar kimarja és lángja gyakran hátul kicsap.

R. A.

MUNKAKÖZBEN.

Valami nótán dolgozgatok,
S egy-egy szón egyre föntakadok.
Törném a fejem', de hiába,
Mintha a lelke másutt járna.

A szoba tulsó szögletében,
Kis inget varr a feleségem . . .
S od'adván magát a munkának:
Egy semmi kis dalt dudolálgat.

Az egész egy csöpp altató-dal,
Félig gügyögés, félig sóhaj,
De lelke, látszik, ott esügg rajta,
Mosolygó kedvvel — próbálgatja!

. . . Oh hagyj el engem mázsa, mostan!
Ne segíts rá, hogy kontárkodjam:
Vagy nem hallod-e, hogy idebent
A világ legszebb himnusa zeng!!

Szabolcska Mihály.

EGY ÓRA ODAKINT.

Bárony István «Csend» című könyvéből.

Az ég csupa fény, a föld csupa árnyék. Legalább itt, a hol én ácsorgok és várom az estét, a mely kezd már lassanként jelentkezni.

Erdő van körülöttem. Lombját hullató októberi erdő, azaz a csudás tarkasággal, a mibe a falevel haldoklás szokott öltözködni.

Azt hinnéd, csak a tavasznak, meg a nyárnak van diszrubája: amaz csupa koszorú, csupa bokréta, emezé a felséges zöld ezernyi árnyalatának a változata. Pedig az ősz tarkább az erdőt mindegyiknél. A tavasz fehér virággal borít be nem egy erdei fát és színes foltokat fest a mezőkre, de az őserdőnek alig juttat másból, mint a terjedő zöldből. A mi a tavaszi erdőt megtartítja, az nem a faóriások színpompája, hanem a virágozó bokor, a cserje, az apró erdei rétek szőnyege. A nagy fák egyetlen, igaz, tökéletes díszkötése a zöld; azt a nyári hatalmas pazarló gazdagsággal. De az ősz hatalmas zöld mégis csak egy szín, egyetlen színnek a szeszélyes játéka, a mi szinte hamvasá válik a rezgő nyárfán, kékesbe esap át a füzek lombjain, a bükk gallyából teljes zöldet fakaszt, sötétlen hinti a remény színét a tölgy koronájára s a fenyvest majdnem gyásba borítja feketülő sűrűsége által.

Az ősz tarkasága ellenben a szírványaszínnek tarkasága. Az októberi erdő minden fáján meglátni már a mulandóság szellemének az érintését; vége a lombok üde zöldjének, a növényi élet és gyönyörű színe elváltozik, megapad erejében; lésszen belőle százféle sárga, százféle piros, százféle barna; s a mi árnyalata van a sárgának a zöldig, a pirosnak a violaszínig, a barnának a koporsó feketeségig, azt mindent meglelem benne.

És én most benne vagyok a haldoklás e kacerkódó színjátékában. A nap rézsutasan szorítja át sugarait a szálerdő lombja közt, hosszú árnyékat vetnek a magányos fák. A gallyakról szakadatlanul hull a fonnyadt levél, néhol nagyon is észrevenni már, hogyan ritkul az erdő üstöke.

«Kár! kár!»

Egy csapat fekete varjú húz át a fejem fölött, nagyon igyekeznek, sietős újak lehet. Nyugaton, a kékes-zöld alkonyati égen, valami különösség rajzik. Apró fekete pontok suhannak el egymás mellett, keresztül-kasul; egyik felfelé száguld, mintha az égbe akarná befújni magát, a másik szárnyaszegetten hull lefelé, míg egy hirtelen lendülettel megint visszakarodik a pájtásai közé.

«Kár! kár!»

Az ott egy ezred fekete madár. Csupa vetési varjú, szelet érez, vihart jósol légi tánczával s a közben éjjeli szállás után is néz. Oda sietnek a messziről érkezett cimborák.

Elképrázik a szemem, a mint a kővalgyó fekete pontokra meresztem: alattok pirosló sáv kezdődik az égen, épen most bukott le a nap a fák koronája mögé, én már egy csöppet sem láthatom az arcát.

Egy negyed öt mult.

Majd mecsüketülök a kegyetlen károgaától, a mivel tán nekem ad szerenádót ez a csúf banda. Dehogy! Hektort utálják, a kutya-mat; azért kavarognak irányunkban, a míg alá nem húzódom az ideges vizslával egy sötét lombbal védő tölgyeserjének.

Megint csöndes az erdő, mehetek tovább egy házzal, egy fával. Az utat süppedékessé tette az őszi esőzés, meglátni benne minden lépés nyomát. Még a fácskák háromágú lábjeget is mind tisztán ki lehet venni rajta. Levezet a keskeny, gyöpszerű út az aljba, a hol a hűvös völgyben valami éri kanyarog a fák közt. Meszsziről csak a fü élénk zöldre sejteti, hogy meg szokott ott állni az esővíz, de a mint közelebb érek, látom már itt-ott a csillogó vizet az erdei posogó területén.

Ohó, bizony valami egyebet is látok. Mintha mély árkokat vajt volna a posogó szélén egy óriás vakand: fekete sáncok halmosodnak itten egymásra. A környékükön olyan csülöknyomok, hogy bevalának egy féléves borju nyomának is. Agyaras járt itt, az túrta fel a puba földet. Megszagolhatja a túsás környékét a kutya-mat, azután didergő remegéssel húzódik mellém.

«Kakat! kakat!»

Gyönyörű fácskákakos rebben fel a bozót széléből s zászlaját lengetve villan át a meszszesébe nyúló erdei réten. Oda még elér valami nyílason néhány gyöngye sugár; ott még látni egy kevés ragyogást, abban két másodpercig napfördőt vesz a fácskákakos, a míg átvált rajta; zománccos tolla megeszillan, megvillan, de nyomban elsötétül, mielőtt a fák közé jut. Ott el is tűnik előlem egészen.

Most volt fél ötre, éppen. Kezdenek a fák egymásba olvadni, nem olyan különállók már, mint az imént; a sárga nyárfa, mintha nagy topáz-ékszer lenne a növekvő barnaság között. Csak a völgy fenekén díszlik még ellenállhatatlan, legyőzhetetlen zöldje egy magányos égernek.

«Kakat!» hallom a szálerdő felől, «kakat!» szól a válasz a járhatatlan vágások mélyéből. A fácskákakosok esti dalukat pedzik.

Valami ragadozó megijesztett egy jércét, az ijedten esap ki a bokorból s nem messzire töllem lágy cirpéggel suhan el a fák lombja közt. Olyan nesztelenül, mint egy bagoly. A kakasok jóval lármásabban csinálják azt; a csöndes erdőben jól hallatszik, a mint felkapnak nagy zörgéssel a levegőbe, s megverik erős, félkörbe hajló szárnyukkal a lombot.

szárnya galambszerű repüléssel szállítja előre tömzsi testét.

Esti sétáját járja a délvidékre húzó erdei szalonka.

Most már a keleti égből is keveset látni; csak nyugat felől van még visszfénye a letűnt napnak.

Arra erős, zavaros gá-gá-val keresi a vetést egy csapat vadlúd, a mely a folyam felől jövet szeldesi a szürkületi eget. Egy fiát se látni, de félmérföldnyire is tisztán hallani mindegyiket.

Épen egy negyed hat.
Gyerünk haza, Hektor!

KONSTANTINÁPOLYI ÉLET.

Útazásunk Konstantinápolyba Vámbéryvel. Úti élmények. Megérkezés. A szultán és a szelamlík. A török nők

A kelet fényes kapuja, a világ legszebb városa. Szébb, mint Nápoly ragyogó tengeröblével, nagyszerűbb, mint Páris hullámzó boulevard-életével.

A három tenger partján, a ragyogó keleti ég alatt az árbozzerdő, a szeliden hullámzó kék tenger, a karsu minaretek, aranyozott kupolákkal s a tarka színű öltözetben hullámzó keleti nép örökre feledhetetlen látvány.

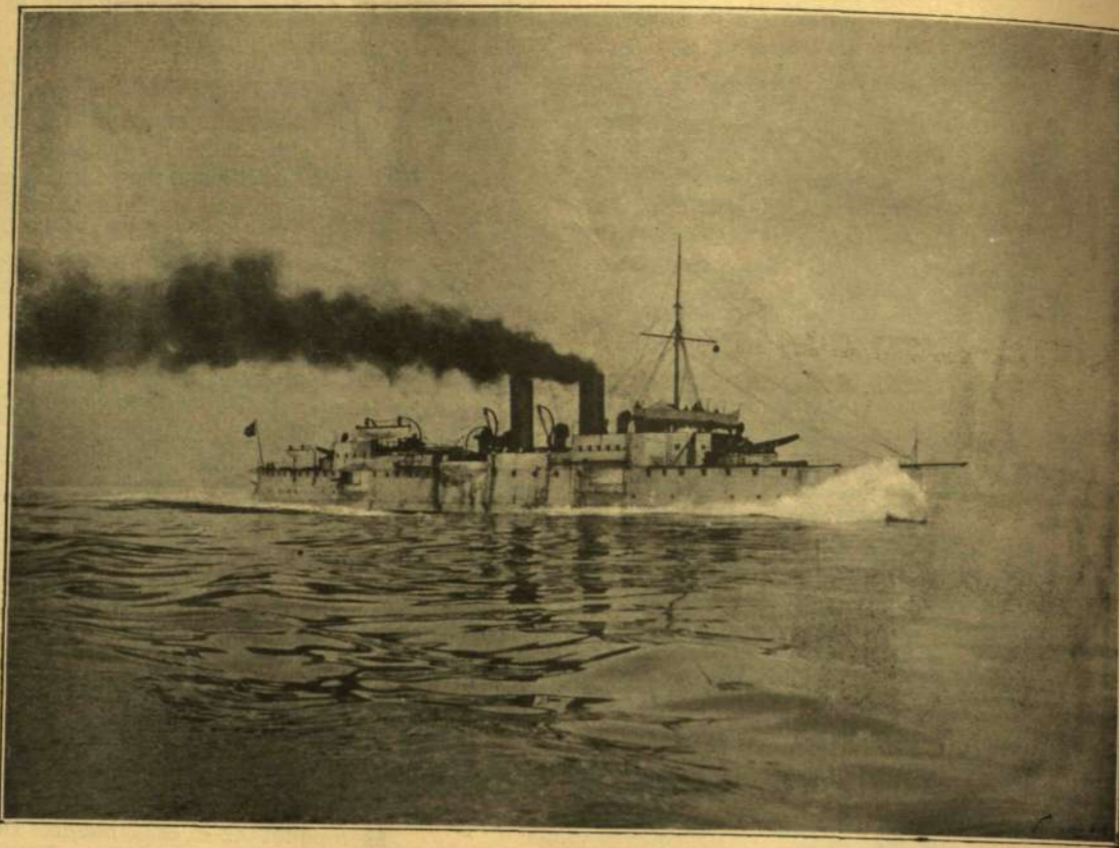
És ez a szokatlan lebilincselő élet már kezdetét veszi, a mint Zimonymál a rendes gyorsvonatról a keleti villám-vonatra átszállunk. A világ nagyobb nemzetét mind képviselve találjuk e vonaton. Ott utazik az angol királynő futárja, a francia követségi futár, egy bajor herceg, a bolgár külügyi államtitkár, a szófiai polgármester, Takla bej arab újságíró, az orosz nagykövet neje gyermekeivel, két szép amerikai angol miss és végül Resid bej effendi, a ki nem más, mint a mi Vámbérynk, a ki azonnal az egész társaság középpontjává lesz, mert ő már mindenkit ismer, már mindenkivel utazott valamikor valahol, s mert mindenkivel folyékonyan beszél a saját anyanyelvén.

Nist, Szerbia második városát érintve, a Nisava folyó vadregényes völgyének sziklakapuán át Pirothoz érünk, majd Czaribrodon át a bolgár határra lépünk. Nem sokára azután a hős Battenberg Sándor nevével emlékeztető Dragomán szoroson és Szlivniczán át sötét este robog be vonatunk Szófiába. Hajnalodik, mikor Musztafa pasa hidjánál a török határt átlépjük. Ezentúl perczről-perczre érdekesebb az élet és a vidék. A török föld maga Konstantinápolyig elhagyott, kopár, apró cserjésektől borított. A lesült avaron juhnyáj legelés, melyet hosszú puskás, turbános pásztorok őriznek, a sovány földet fekete bivalyoktól vont kezdetleges faekével téri a tarka öltözetű, zöld turbános mulmán, a távoli szekérúton pedig porfelhőbe burkolva halad egy 8-10 megrakott tevéből s pár fürgé lovasból álló karaván.

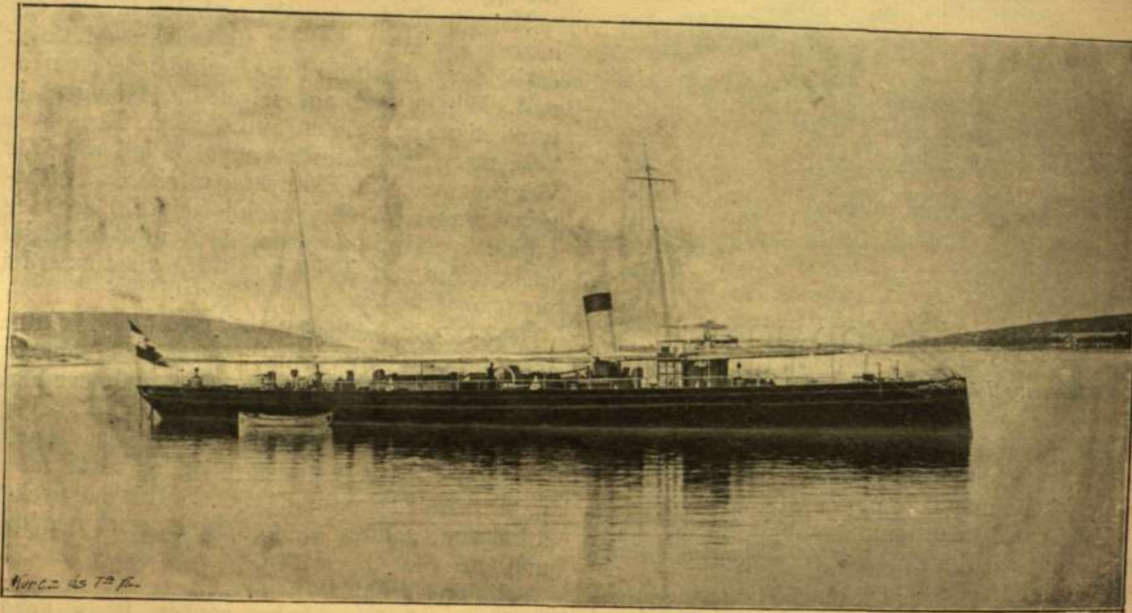
A vasúti vonat mentén az órházak katonai állomások. A legénység fegyverben állva tiszteleg az elrobogó vonatnak, s itt-ott lovas török oszondórok vágatnak a pálya mentén. Azt mondják, nem felesleges vigyázat; épen az adrinápolyi kerületben fekvő Berkeszköjibe érkezünk, hol pár évvel ez előtt az egész vonatot kirabolták. Azóta Mahmud Hamdi pasa ott a katonai kormányzó. Ez azon kezdte, hogy a legtávolabbról is gyanúsítható emberek közül vagy százat felakasztatott. Azóta nem történt semmi. Ez az erélyes pasa magyar származású, Freund nevű hazánkfia, a ki, mint honvéd, Budavár bevételénél tüntette ki magát.

Délben érkezünk Csataldjába, hol cholera miatt vesztegár van. Mi szerencsések vagyunk, a keleti villámvonat csak 24 óráig vesztegel itt s megmaradhatunk a vonat termeiben, de a rendes vonat utasai öt napi veszteglésnek vannak alávetve s kénytelenek a vasút melletti fabarakokba költözni. Az állomást erősebb katonai csapat őrzi. Itt van először alkalmunk a festői, edzett és rendkívül harcziás tekintetű török katonaságot közelebbről látni.

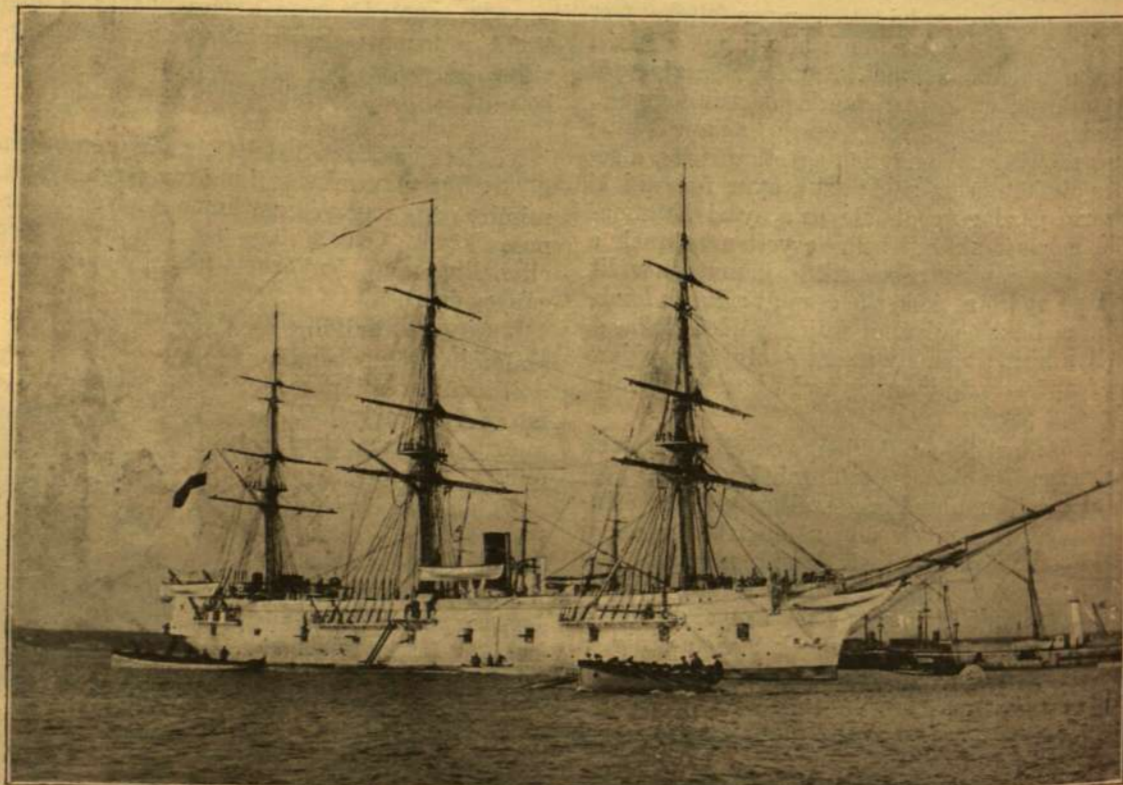
A vonatot bizonyos távolságban feltűzőtt szuronyal állják körül. Az orvosok carbollal mindnyájunkat befecskendezve, a megszabott határho-

«KAISERIN ELISABETH» KOSZCIRKÁLÓ ÉS ADMIRÁLIS HAJÓ.

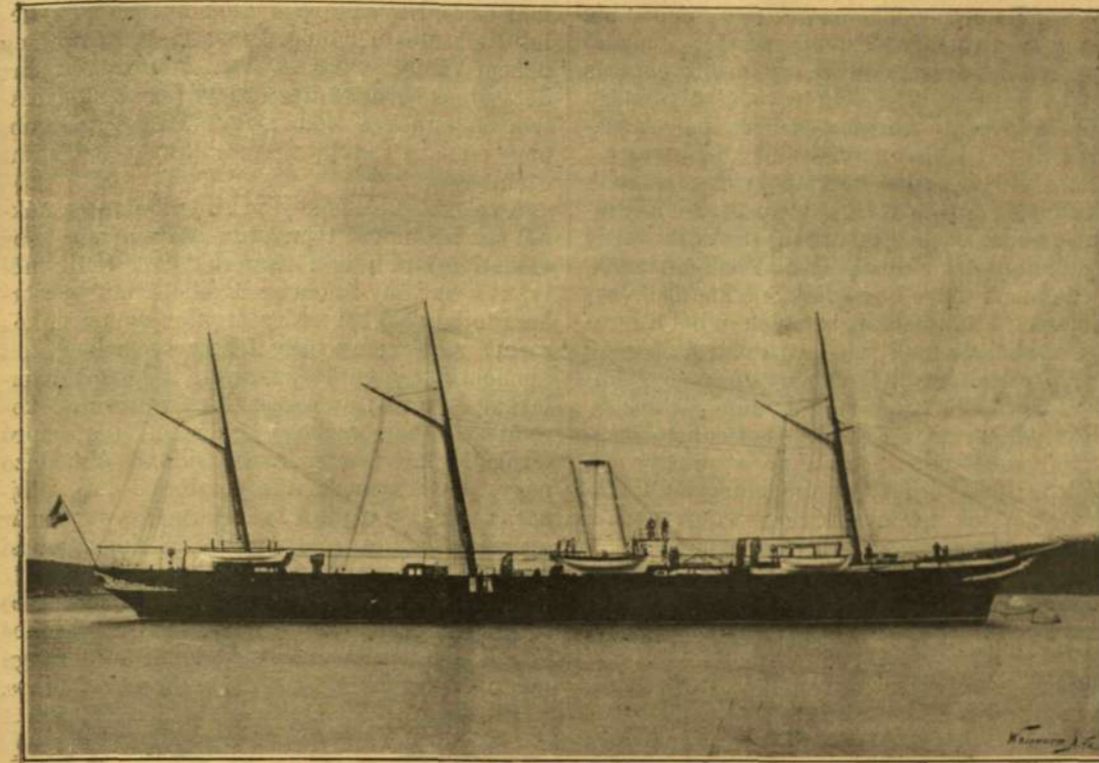

«BLITZ» TORPEDÓ-HAJÓ.

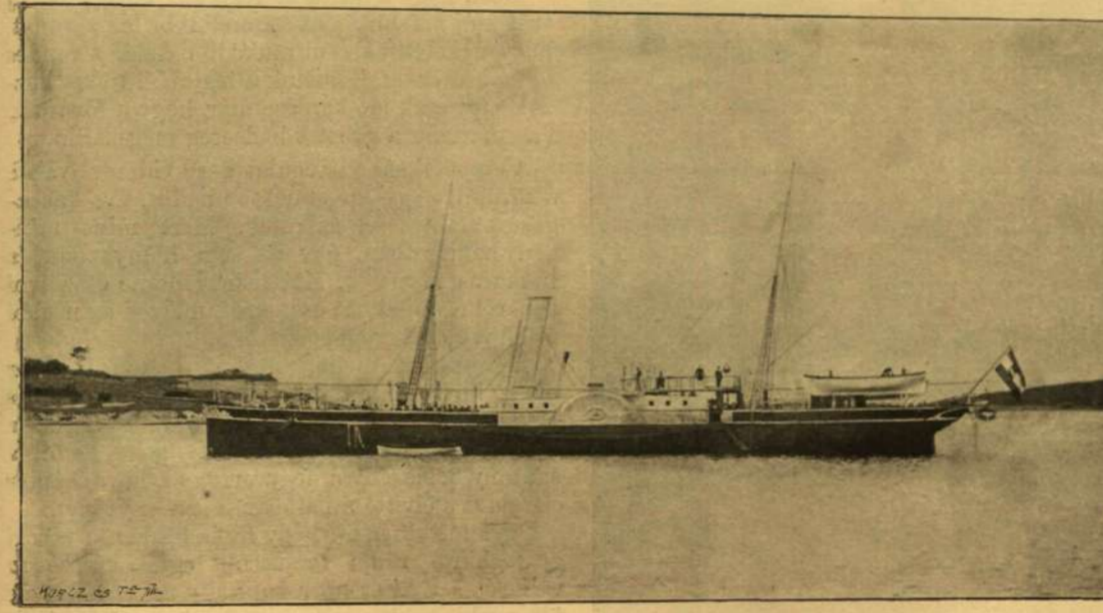

«DONAU» KORVETTA.

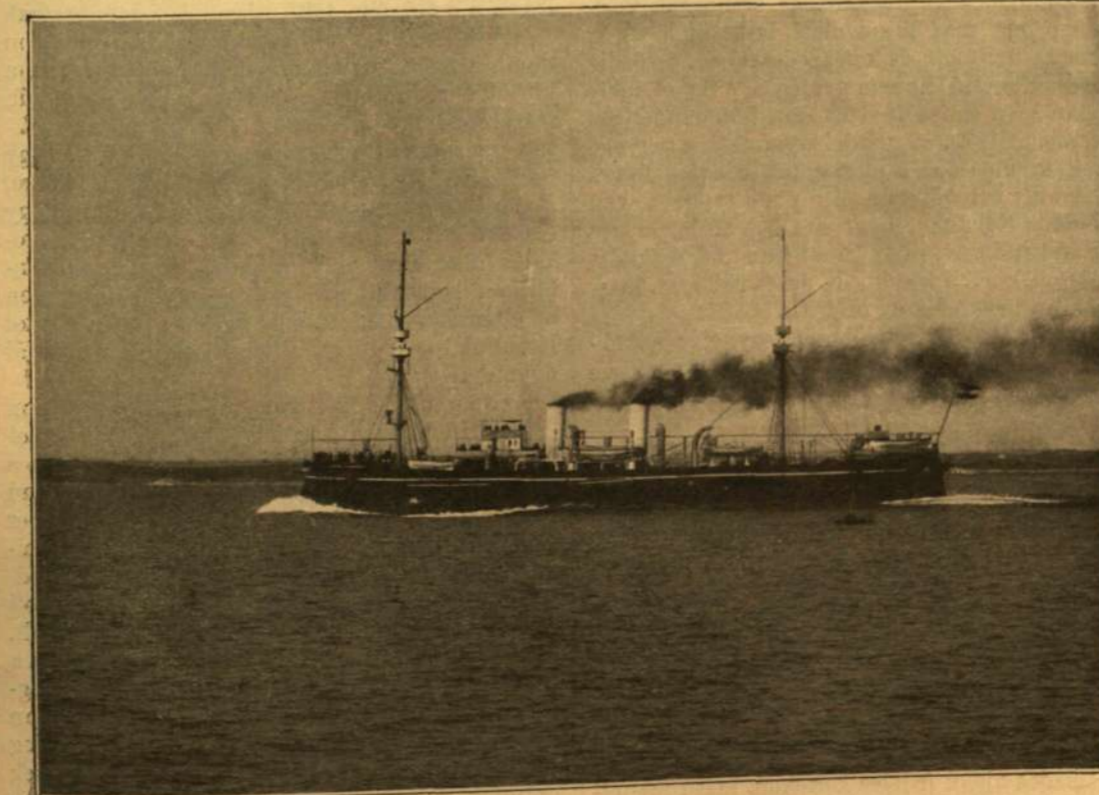
A LEVANTÉBA KÜLDÖTT OSZTRÁK-MÁGYAR HADIHAJÓK.

«SEBENICO» TORPEDÓS CZIKRÁLÓ HAJÓ.

«TAURUS» OLDALKERÉKŰ GŐZÖS.

«TEGETTHOFF» VÉRTÉZETT KAZAMATA CSATAHAJÓ.

A LEVANTÉBA KÜLDÖTT OSZTRÁK-MÁGYAR HADIHAJÓK.

kon belül megengedik a sétálást. Vámbéry az ő ékes törökségével a kordonon keresztül vidám társalgást folytat velük, a katonák is jóízűeket nevetnek. Finom cigarettákat dobálnak át hozzánk s hosszú botokon harmatos friss szőlőt tologatnak át papirtálcákon. Délután a tartalékban levő katonaság tornázyakorlatot tart a pálya mellett elterülő réten; a mint azonban a nap lehanyatlak, levetik cipőiket, térdre borulnak s homlokukkal háromszor érintve a földet, buzgó imába merülnek.

Éjjelre még egy csapat lovasság érkezett a vonat őrzésére. Másnap délelőtt 11 órakor a vonat étkezőkocsijában épen ebédnél ült az egész társaság, mikor megindultunk s elhagytuk a vesztegárt. Viharos «bravó!» «hoch!» «bon voyage!» kiáltásokra fakadtak az útasok, a barakokból a hátramaradtak kendőiket lobogtatták felénk. Szemben velünk egy török vonat érkezett meg, telve turbánt és fezt viselő törökökkel. Az első és második osztály ablakain lefátyolozott török nők cigarettázva nézegettek ki.

Csataldján túl a növényzet képe kezd megváltozni; a pálya mentén két oldalt jegenyefa nagyságú cyprusok állanak, a kertekben feltűnik a lombos füge, a sötétzöld babérfa, s messziről piroslik a gránátalma.

Délután 1 órakor a Márvány-tenger első öblét pillantjuk meg. A naptól beragyogott tenger végételen tükre szeliden ringatja hátán az apró halászbárkákat. Az egyik kis csónak épen neki indul a tengernek, vitorla helyett egy ócska kabát van rajta kifeszítve szélfogónak.

A szárazföldön órajárányira hatalmas földerődök emelkednek, megrakva ágyúkkal és katonasággal. Ezek szolgálnak Konstantinápoly védelméül a szárazföld felől.

Pontban két órakor robogunk be a stambuli pályaházba. Az ezután következő benyomások valóban leirhatatlanok. A hamalok, hordárok és kocsisok fülsiketítő zajában ülünk kocsira s pár utcán áthaladva, néhány percz múlva a tenger partjára, majd a karakói nagy hidra érünk, hogy Stambulból a perai dombon levő európai városrészebe hajtassunk át.

Más alkalomra tartván fenn, hogy Konstantinápolyról, e rendkívül érdekes városról, s annak néhány még kevésbé ismertett nevezetességeiről és műkinésiről e lapok hasábjain ismertést adjak, ezúttal a török életnek egy pár saját-szerű vonását és jelenetét kívánom vázolni.

A konstantinápolyi élet egyik legérdekesebb színhelye a szelamlík. A török ház két fő részre oszlik: a szelamlíkra, hol a férfiak vannak és a haremlíkra, mely a nők helye. Innen nevezik az ünnepet és ünnep helyét is, a hova csak a férfiak mehetnek be, szelamlíknak. A szelamlík minden pénteki napon tartatik. Ez a török vasárnap, a mely itt bizonyos állami ünnep jelentőségét ölti magára az által, hogy akkor a szultán is a főmecsébe megy imádkozni, e napon mutatja meg magát alattvalóinak és tart szemlét a csapatok felett. Az udvar, az állami összes főméltóságok, a katonaság és a külállamok képviselői azután valóban ragyogó fényű ünnepélylyé teszik a szelamlíkot. A karakói nagy hidon át már reggel 9 órától kezdve zenezóval vonulnak át Stambulból a perai hegy oldalán levő Yildiz császári palotához a csapatok. Tizenegy óra tájban kezdenek robogni a kocsik a diplomatákkal és külföldi vendégekkel a palotához. A császári palotának a főmecséttel szemben levő szárnyában három nagy terem van föntartva az ő számukra. A rendjelekkel borított diplomaták sorát előkelő hölgyközönség élénkíti. Csakhamar elfoglalják az ablakokat, honnan felséges kilátás nyílik a szemben levő mecsetre, a városra és a tengerre.

Gazdag színezetű egyenruházatában harsogó zenezóval vonul fel a katonaság. Első sorban érkezik az etrogul lovas gárda-ezred piros lobogós kopjával, egytől-egyig fehér lovon, azután következik a dragonyos gárda-ezred, a lovas tűzér-ezred, gr. Széchenyi rendes tűzoltó-ezrede, a tengerész tűzoltó-ezred, az albán gyalogság, a rendes török sorkatonaság, s a zöld turbános, vörös nadrágos arabs ezred, a melynek emberei úgy lépkednek, mint egy-egy párducz. A katonaság az utak mentén s a mecsét körül szoros sorfalat áll. A mecsét udvarán gyülekeznek a főméltóságok, pasák és katonatisztek.

Időközben két érdekes vendég érkezik: az egyik Avellan orosz tengernagy fényes katonai kísérettel és a másik Alaeddin Ma-pétsu khi-

mai tengeri feleségével, mindketten pávatollas nemzeti díszruhában. A diplomáták között különös derűtséget kellett a tengeri papírosból való rendezni. Vámbéryval perszál élénk társalgást folytatott. Kínában több millió mohamedán volt. A tengeri feleség ezek közül való.

A figyelem most a meceset-ter felé fordult. A palotából a szultán fiai: két 16—18 éves és két 6—8 éves császári herceg érkezett meg, mindnyájan a dragonyos gárda-zred festői egyenruhájában. A meceset bejáratánál mindnyájan lóra ültek és állást foglaltak. A két kisebbik nagyon kedves szűri fiú. Nem sokára ezután három zárt udvari hintó robogott elő udvari és hárem-hölgyekkel. Az első kocsiiban egy kedves 10 éves moszkolyi leányka ült, fehér atlasz ruhában, fején koszorú volt. Ez a szultán kedvence kis leánya, Munira. Öltözete teljesen európai szabású. A többi kocsiiban a szultán feleségei foglaltak helyet, ragyogó drága selyem káftóknak, fátulóknak. Mindannyi feltűnő szépség. E kocsi a meceset udvarára hajtattak, hol a lovakat kifogják és elvezetik. Nőnek tilos a mecesetbe lépni, mikor ott férfiak is vannak. Ezek innen az udvarról nézik végig az ünnepeket.

Pontban egy óraker a palota felső kapujánál trombitázó hangzik fel. A második trombitázóra a katonaság tisztel, a zenekarok reákezdik a hamidie indulót, a harmadik trombitázóra az imám megjelenik a meceset karsú toronyának erkélyén és megkezdi imára hívó vonatott énekét. A menet kilép a palota kapuján. Elöl az út két szélén 16—16 miniszter, tábornok, pasa és udvari főméltóság halad, köztük aranyos egyenruhában a fekete főnúc, a kinek hercegi rangja és fenség czime van. Mindannyinak melle borítva van ragyogó éremrendekkel.

Pompás két lótol vont, aranyozott nyitott hintóban érkeznek a szultán, vele szemben ül a fő udvari marsal, az ősz pleznai hős, Ghazi Ozman pasa. A mint a császár kocsija a kapun kigördül, mint a vihar, zúg végig a csapatok üdvözlése: *Pudisah csokjasa!* (Éljen a padisah!)

A szultán, II-ik Abdul Hamid khán, közép-termetű, körülbelül 53 éves férfi, kissé törődöttnek látszik. Arca sápadt sárgásbarna, keleti jellegű, fekete szakállal. Élénken ragyogó értelmes szemei nagy tetterőt árulnak el. Fején vörös fez van; fekete katonai kabátját egyszerű tábornoki katonaköpeny takarja. Nyakában az Osmanlie-és Imtiaz-rendek gémántos csillagait viseli. Legnagyobb kedvtelését a cigarettázásban találja. Szivarozva dolgozik még ha állami ügyeket intéz is, e mellett egyre iszusa a sűrű török feketekávé. A szelamlíkra menő császári hintó udvari tisztel, hadsegédek és szolgák egész raja veszi körül, kik gyalog futnak a nagyrú kocsi mellett. A koci után öt pompásan felszerszámozott fehér arabs paripát vezetnek. A meceset udvarán a szultán a külön feljáráshoz hajt, s kiszállva kocsijából, egyedül megy fel a lépcsőn. Az imám éneke elhallgat, a szárnységek és testőrök megállják a lépcsőt. A fiatal hercegek leszállnak lovaikról és szintén a mecesetbe mennek. A háttérben, a katonaság sorfala mögött a tarka néptömeg, köztük több száz fehér kendős és fátolos török nő tolong.

E pillanatban a palota ablakából nézve a tarka pompájú képet, melynek háttérét a messze ragyogó tenger ringó árbozzerdejével és az Aja Szófia s Achmedian meceset kőbe vesző minaretjei alkotják, egy keleti tárgyú nagy opera jut eszünkbe a maga fényes díszleteivel. Az alatt, míg oda át az isteni tisztelet tart, a palota páholyában megelégnél a társaság, ismerkednek a diplomáták és külföldi vendégek. Az udvari szolgák kávét, teát és finom cigarettát szolgáltatnak fel. Kérés vártatva a mecesetből egy hadsegéd jön át a kiválóbb vendégeknek a szultán üdvözlését hozza.

Az isteni tisztelet végét trombitázó hirdeti, mire a meceset udvarán egy katonai zenekar áll fel. A szultán megjelenik a meceset kertre néző ablakánál, és a csapatok megkezdik a szemlére való elvonulást. Újévet érkeznek a lovas testőrezredek lovas zenekaraikkal. A dragonyos testőrezred élén a legnagyobb főherceg is ott

lovagol. Ezeket követik a tüzérség és végül a különböző gyalogsági csapatok.

A szemle után a főhercegek és a főmarsal is újra lóra ülve félkörben állanak fel a menet kapujánál. A szultán most egy másik pompás fogatba száll, melyen csak egyedül ül, s maga hajtja a lovakat. A hadsegédek és szolgák szabad csapatától kisérve, visszatér a palotába.

Ezentúl már csak a háremhölgyek maradnak az idegenek érdeklődésének tárgyai, a kiknek fogatai ott állanak elhagyatva a meceset udvarán; de míg a katonaság csapatai elvonulnak mellettük, az ennuochok sietve becsájtják le a kocsi ablak-redőit. Az ő hintóikba is befogják a lovakat s visszahajtatnak velük a palotába. Még egy pár fényes selyemruha, néhány ragyogó szem-pár röpül el előttünk, s vége az ünnepeknak.

Európai embert a Keleten, s így Törökországban is természet, hogy a nő s annak sorsa mindenek felett érdekli, a mihez nagyon hozzájárul az a sok regényes dolog, a mit erről a tárgyról századok óta mesélnek. A mohamedánizmus szigorú erkölcsi elvei szentnek tartják az otthon s annak kincsét, az asszonyt, szigorúan őrzik. Idegennek tilos a nők lakosztályába lépni, még ha mohamedán is; sőt idegen férfiak egyáltalában nem szabad a török nő arcát látni. Ma már ezek a szabályok is sokat vesztek re-

SPANYOL ZSIDÓ HÁREMHÖLGY.

degségükből. Rabszolgánok és komornák kíséretében ma már mindenfelé látható a török nőket az utcákon és kereskedésekben, és pedig nemcsak kocsiin, hanem gyalog is. A fátul, mely hajdan sűrű és fekete volt, ma hófehér selyem ékesség, mely annál igazságtalanabb mutatja a ragyogó fekete szempárt és a piczi ajkat. Mindamellett a vallási elv ezredéveken át oly női típust nevelt a boldog Keletnek, hogy ma is van bizonyára sok ifjú nő sziv, mely bánatában megszakad a háremek falai között, de nincs reá eset, hogy török nő megosalja az urat.

A török férfiak nagy többsége egyenű; a többnéjűség csak igen nagyúri divat s akkor is csak egy az igazi feleség, a többi nő csak annak környezete.

A köznép asszonyai, mint a keleti népeknél általában, sápadt, sárgás arczbőrűek és hamar vünülnek. Körmeiket hennával vörösrre festik s bizony ritka közöttük a szép. Viseletük egyszerű kettős szoknyából áll, melynek felső részét fejőkre borítva, bele burkolódnak. Ugyanilyen az úri osztály utcai viselete is, csakhogy drága, gyakran arannyal átszőtt selyemből készült.

Ez az előkelő török női osztály legtöbb alkalmunk van nyáron látni, mikor az édesvizeknél száz száma üldögélnék az üde pázsiton és sugdosva nevetgélnek. Érdekes látni, mikor sajátos alakú fedőcs kocsikon, lassú menetben megérkeznek. A kocsi maga népies faragásokkal van rendszert borítva, melynek motívumai nagyon hasonlítanak a magyar népies díszítményekhez.

Az előkelő török nő termete, arca, kezei rendkívül finomak. Arcukat gyakran festik már ők is. Nagy ragyogó szemekben igazi keleti titokzatos bújjág ég. Hiába magyarázta meg nekem Vámbéry, hogy a szemekbe valami port dörzsölnek be, attól olyan ragyogók; nem kerestem én ennek a titkát; csak arra gondoltam, hogy én soha sem láttam szebb szemeket, mint itten.

A sok százados fajkeveredés különösen a nőknél sok különböző típust teremtett ugyan, de az eredeti faj mindig fölismerhető. A török női típus a halvány finom arc, fekete haj s a cserkesz fajjal való keveredés folytán gyönyörű kék szem; az örmény nagy fekete szemekkel, télt idomokkal; a görög az antik szépségű homlokkal és orral; a perzsa kicsiny termet, koromfekete haj, ragyogó fehérségű bőr, apró fekete szemek; a spanyol zsidónál hajódó barna szemek, dús gesztenye haj, olábbarna bőr, és végül a levantei női típus sugar magas termet és sötét szőke fürtökhöz párisi kacérságú barna szemek.

A Kelet-tülvilági mennyország, hova mindeme szépségek átvándorolnak lassanként, s ott többé fátyolt sem hordanak, kétségtelenül első rangú mennyország lehet. Dr. Szendrei János.

A MADAGASZKÁRI HADJÁRATBÓL.

Szántay István festőművész levele a francia táborból.

Babey, 1895 okt. 12.

Most, hogy a hadjárat vége felé közeledik, új erőt s új bizalmat önt katonáinkba az a tudat, hogy a keleti oldalon működő dandár a rendes időre beérkezik. Kémeink a legjobb híreket hozzák s így csak idő kérdése már, hogy a fővárost, Tananarivót, a győztes hadsereg megszállja.

A csapatoknál a hangulat kezd vidámra válni, s körülülve egy-egy elmésőbb hadfit, vig kacagással telnek el az estök. Mert mint minden hadjáratban, úgy itt sem hiányoznak a humoros részletek. Köteteket lehetne összeírni azokról a mulattató esetekről, melyek az utóbbi öt hónap alatt végbemennek.

Mevatanána mellett történt, hogy rohamkor egyik hóva nem tudott elég gyorsan elfutni a egy katona (a 4. vadász-ezredből) utolérte s a hátába szúrta a szuronyát. Hogy, hogy nem: a szurony lemaradt a fegyverről s a hóva kaplár elszaladt s elvitte a hátában a szuronyvégét.

Ugyanott történt, hogy futás közben a tábori gyaloghíntó rúdja leeszött egyik szerezés válláról s a vitéz hóva kapitány úr, a ki benne ült, nyakig esett a szártörő köze; katonáink úgy húzták ki a fölének fogva.

A hegyi útegeket ösvérek és szamarak hátára kötözve szállítják katonáink: egyike a kerek, másikra a cső, harmadikra a löszerek, negyedikre a különféle töltő készülékek stb. vannak fölkrakva. A 200. ezred egyik százada ugyanazon domb mögött foglalt állást, a hol a tüzérek, a kik időközben helyet cserélvén, épen az ágyúk leszerelésével foglalkoztak. Váratlanul az említett század egy szakasza sörtezett adott. Egy ösvér, melynek a hátára egy ágyúcső volt kötve, a váratlan durranástól annyira megvadult, hogy elszakította a kötőféket, s a türelméről nevezetes állat fejét a lába közé vágva, tüskönbokon keresztül az ágyúval együtt egyenesen az ellenségnek futott. Úgy kellett a vitéz állatot lelőnünk, nehogy az ellenségnek vigye a saját ágyúkat.

Az sem utolsó eset volt, mikor Ampasyriban a falu, illetőleg a kerület előlőjárója alá tüzet raktak. Ampasyri egy kis városka, a melyben a kerületi főnök lakik, egy deciméter hosszúságú nevű úr, a kinek a neve csomót köt az ember nyelvén, ha ki akarja mondani. Ez a jó úr, mikor meghallotta, hogy jönnek a francziák (újédben mit ki nem gondol egy hóva), fölmászott a háza kéményének a tetejébe, mely hegyes volt, mint a tűri süveg, s bele fonatta magát, levén a kémény bambusz nádából építve. Mikor megérkezünk, természetesen a főnök úr házában levén a legjobban használható konyha, illetőleg tüzhely, azt szemeltük ki főzőhelyül a tiszték számára. Minthogy azonban, ha éhes, a tiszt csak olyan éhes, mint a közlegény: a tüzhely hamarosan tüzet raktak a nedves rőzséből, a mit az udvaron szedtek össze. Ez akkora füstöt csinált, hogy a konyhában másfél lépésről nem

lehetett az embert felismerni. A vitéz főnök úr a kéményben a füstöt csak nyelte egy darabig, mikor azonban kezdett a füst egy kissé keserűs lenni, a jó úr nem állhatat tovább, elkezdett teletorokk kiabálni. A szakács, a ki embert nem látott, azt hitte, hogy a főhadnagy úr, a ki ott volt elszállásolva, hívja őt, s háromszor is beszaladt, hogy «Tessék parancsolni». A főhadnagy a szakácsot be akarta csukatni, mint örült, a kitől őrizkedni kell; a félbolond még valami mérget talált összefőzni; nagy sokára azonban fölfedezték a fentiszelt urat s kiszabadították a kürtő-fogházból.

Ez az eset példává lett s a katonák annyira megszózták, hogy ha egy faluban a főnököt nem találják, legelőbb is a kürtőket (már t. i. ott, a hol van) piszkálják meg a szuronyval, ha hangot ad: az bizonyosan a főnök úr hangja.

TISZA PARTJÁN.

Tisza partján	Csak futó hab
Rengő fűzes mellett,	Ez a rövid élet,
Vizre járó	Terhe mennyi
Lányok énekelnek.	Minden napnak, évnék!
Bús a nóta,	Engem is úgy
Még búsbab a hangja,	Elborít a bánat,
Beleszó a	Mint a Tisza
Falu kis harangja.	A mikor kiárad.

Bár orczámról

Letörölöm a könnyet,

Lesz-e erőm

Elviselni többet?

Gyöngyösy László.

AZ IPAROSNOK NEMET EGYESÜLETE.

Évről-évre szaporodik a művelt világban azoknak a nőnek száma, kik kegyerkesetből ipari vagy kereskedelmi pályán foglalkoznak s mivel a nők legnagyobb részének még nincsen kellő előképzettsége, a legtöbbet a nyomor viszi az ilyen pályára s minthogy igen sok esetben az úttörők hálátlan szerezere kell vállalkozniok, nem csoda, hogy e téren az egyesületi életnek igen tág tere s nagyon áldásos hatása van. Hazánkban is több egyesület működik ily irányban, azonban mindeddig csekély sikerrel s nagyon szűk körben, ezért nem tartjuk fölélegesnek megismertetni olvasóinkkal Európa legnagyobb ilyenemű egyesületét, mely Berlinben székel.

Csak egy pár évvel e előtt, 1889 július 2-án, alapították meg egyes kereskedelmi pályán működő nők egyesületét ily cím alatt: «Kaufmännischer und gewerblicher Hilfsverein für weibliche Angestellte» (Kereskedelmi és ipari segélyegylet női alkalmazottak számára). Az alapítók nagy érdeklődést tudtak kelteni az egyesület iránt, melynek már az első hónapokban 500 tagja lett. Az egyesület működése három irányban terveltet: helyszerzés, önképző és betegsegélyző.

A helyszerzés tekintetében aránylag lassan haladtak elő s még ma is főkép magára Berlinre szorítkoznak. 1894-ben 911 nőnek szereztek alkalmazást s azok között 570 tag volt, kik a helyszerzésért semmit sem fizettek. A helyszerzés körébe bevetétek újabban az üzletekben kiszolgáló nők elszegődését is.

A betegsegélyzés, mivel a törvényes munkásbiztosítás Németországban a kereskedő-ségdekre is kiterjed, sokkal nagyobb mértékű s nagy hasznot nyújt az egyesület tagjainak, kiknek száma jelenleg már 7400. A beteg gyógyítására 40 orvost alkalmaztak. Köztök az összes berlini orvosnőket. Munkaképtelenség esetén a tagok 26 hétig naponta 1—1.5 márká díjat kapnak bérfizetésük arányában. 1894-ben 67,000 márkát adott ki e czímen az egyesület és pedig 25,000 márkát betegsegélyezésül.

A harmadik czéljának megfelelően az egyesület alakítása után csakhamar létesített továbbképző iskolát esti 8—10 óra között, hogy a tanításon a kereskedelmi üzletekben alkalmazott nők is részt vehessenek. Ma ez a legnagyobb ilyenemű intézet. Van 55 osztálya, melyekben 350 nő tanul német nyelvet, levelezést, számvitelt, könyvvizetést s más kereskedelmi tudományo-

kat, angol és francia nyelvet, gyorsírást és szépirást. Ezen az iskolán kívül az egyesület rendes nappali kereskedelmi iskolát is tart fenn 15—17 éves leányok számára, kiknek száma jelenleg 249. Végül van iparos továbbképző iskola is, melyben különösen ipari rajzot, szabást s más efféle tanítanak.

Az egyesület ezenkívül számos kedvezményben részesíti tagjait, minők munka nélkül levő tagok segélyezése, ügyvédi kölcsönök ingyen, olcsó színházi jegyek, társas mulatságok, az egyesületi helyiségekben 50 lap és folyóirat, valamint 15,000 kötetnél nagyobb könyvtár használata, 27 városi népkönyvtár használata, árendédek fűrdőkben, fogorvosoknál, fényképezőknél, optikusoknál s a nevezetesebb látnivalóknál. Mindezeket kivül az egyesület felügyel arra, hogy tagjai méltányos elbánásban részesüljenek, különösen ügyel arra, hogy az üzletek 8 órákor bezárják, hogy a nők egészsége veszélyeztetve ne legyen, stb.

A nagy tevékenységű egyesületnek jelenleg már külön épülete is van (Seydell-strasse, 25) s működése több német városban talált utánozóra. Vajha Budapestben, hol ma már szintén százával vannak a kereskedelmi és ipari pályán alkalmazott nők, hasonló tevékeny egyesület szintén létesülhetne!

A MIKROSKOP ALATT.

A tudomány minden téren újabb és újabb csodákkal lepi meg a világot s olyan rejtélyekről hártja el a leplet, olyan titkokat tár fel, a melyeknek létezéséről gyakran még csak sejtelmünk sem volt.

A természettudományok s azok mellékágai különösen hozzájárulnak, hogy az ember előtt a természet csodás rejtelmeit nyilvánvalóvá, szemléltetővé tegyék. A vegytannak, természetannak országrésze van mindezekben; tömördek, addig érthetetlen dolog földerítését köszönhetjük a mikroskoppnak, mely a legparányibb tárgyakat százaszorosan, ezerszeresen megnagyítva, a maguk valóságában mutatja be. S ez rendesen egészen más, mint a hogy addig azokat az előtt képzeltük vagy tudtuk.

Ime, csak nem olyan régen is, ha valamely ragályos betegség pusztított embert vagy állatot, teljesen tanácsolatlanul, tájékozatlanul állottunk, még csak homályosan sem sejtítve a veszedelem okát, míg ma már a mikroskop segítségével ismerjük, mert ez a csodás műszer 5—600-szorosan vagy akár ezerszeresen elébünk állítja azokat a parányi gömb- vagy pálcika-alakú élőszerveket, a melyek a különféle ragályokat okozzák.

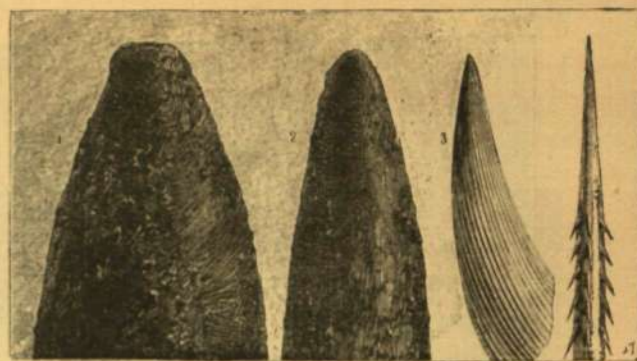
A fillokszera is csak holmi sárgás rozsdafélének látszik a szőlőgyökéren, holott a mikroskop szépen megmutatja, hogy élő állatkák serege hemzseg ott, a melyek eliszszák a szőlő tápláló nedvét.

A peronoszpora, a gabonarosza, a burgonyavész, a lisztharmat és számtalan más ilyen növényvesztelő, szintén csak holmi porfélének látszik, pedig a mikroskop megmutatja, hogy mind csinos, parányi gombácskák azok.

A hajsza a mikroskop alatt vastag csőnek látszik, hasonlóképpen a gyapjú, gyapot s egyéb szövetekhez használt anyag, melyeket ilyenformán magában a szövetben is könnyen meg lehet különböztetni s az esetleges hamisítást is fölfedezni.

De nagyon messze vezetne, ha a mikroskop csodáit mind fel akarnánk sorolni, most csak azt mutatjuk fel egy képen, hogy a mi leghegyesebbnek, legfinomabbnak gondolt ipari tárgyaink milyenek a valóságban, a mikroskoppal át nézve s viszont milyen valóban finomak azok a tárgyak, a melyeket a természet ilyenekké alkotott.

Itt látunk képzelt balrészen egy tompa hegyű, rücsök oldalú tárgyat, a melyet valami rozsdás szegnek vagy pedig vasvillaágnak gondolnánk, holott nem egyéb az, mint egy fényes, teljesen új és legfinomabb fajtájú gombostűnek a hegye, a mint azt nekünk a mikroskop megmutatja. Mellette ott látunk egy másik hasonló tárgyat, az meg egy legvékonyabb fajtájú varró-tűnek a hegye! Pedig milyen simának, finom hegyűnek látjuk mi szabad szemmel ezen tárgyat s dehogyan hinnék el, hogy azok felületén még csak legkisebb egyenetlenség is lehet!

NAGYÍTÁSOK MIKROSKOPPAL.

Pedig ezek a tűk csak legfeljebb 300-szorosan vannak nagyítva. Hát még erősebb nagyítás mellett milyeneknek mutatkoznak!

Hanem aztán azt is megmutatja a mikroskop, hogy mi különbség van az emberi művészet és a természet alkotásai között.

Itt van például egy rózsátűnek a hegye. Ezen már a mikroskop sem bír fölfedezni semmi egyenetlenséget, semmi tökéletlenséget; sima az igazán és hegyes valóban, rendkívül finom-szerű vonalak díszítik, a melyet semmiféle emberi művészet sem tudna megközelíteni.

Szintén ilyen bámulatraméltó a darabostűnek, valóságos kis mestermű, a mely mellett durva, bárdolatlan eszközzé törpül a mi legművészebb kiviteltű finom varró-tűnk is.

Minden esetre sok bámulatos dolgot alkotott az emberi ész s ezek közé tartozik maga a mikroskop is; de ez míg egyrészt arról tanúsít, hogy egyszersmind arra is megtanít, hogy mily kicsiny, mily törpe az emberi elme minden műve, a természet csodás alkotásaihoz képest!

A HALAK ÉS A FAGY.

Általában azt tartják, hogy a folyókban, ha hirtelen befagyának, minden élő lény elpusztul. Ezt azonban semmi tapasztalat nem bizonyítja. Ellenkezőleg az látszik valószínűnek, hogy a fagy semmi kárt sem tesz a halakban. Nem régebben Regnard Pál francia természettudós erre nézve érdekes kísérletet tett. Egy mesterséges vízmedencében, a melyben pontyokat tenyésztettek, lassúdan lehűtötte a vizet a fagypontra, s ekkor azt tapasztalta, hogy a pontyok szenderegni kezdtek s a kopoltyúik csak igen gyöngén mozogtak. Két fok hidegnél a halak már mély álomba merültek, de meg nem fagytak. Végre három fok hidegnél semmi élet nem mutatkozott rajtuk, de akkor sem voltak megfagyva. Ekkor szintén lassúcsán engedtelni kezdte a vizet s a halak csakhamar föléledtek, úszkálni kezdtek és legkevesebbé sem látszott rajtuk, hogy szenvedtek. Ez bizonyosságot annak, hogy a sarkvidéki tengerekben, a melyek soha sem hűlnek le a fagypontra 3 foknál alábbra, a legszigorúbb télen sem szűnik meg az állati élet, sőt az ottani fagyos vizeket más földi halak is megszokhatják.

EGYVELEG.

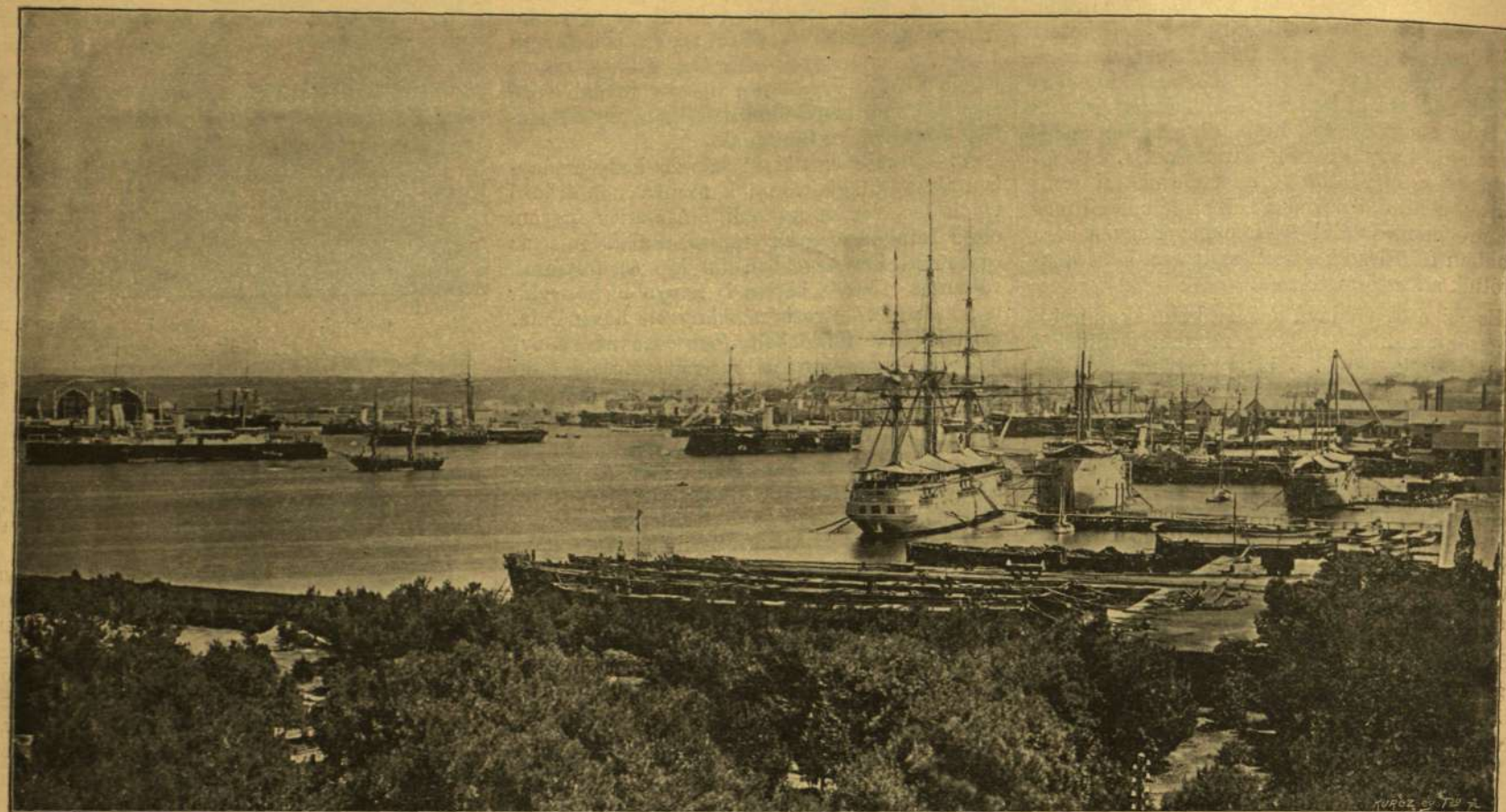
* A nők száma rendkívül nagy mértékben szaporodik Németországban. Jelenleg már egy milliónál jóval több nő van ott, mint a mennyi férfi.

* Az amerikai vendégfogadók versenye annyira emelkedett, hogy a nagyobb vendéglőkben most már valóságos kórházak vannak, melyekben a betegek kényelmére ápolókat, orvosokat tartanak, sőt operáló-termet is rendeznek be.

* A svájci völgyeknek sok helyen kötelessége az esküvő előtt Gruyère sajtot adni menyasszonyának. A sajtot az új házban ivégedél alatt tartják, sohasem eszik meg, de hejára felmetszik a legfontosabb család eseményekért.

* A párisi bonbon-készítők rendezése a napi eseményekkel haladnak. Közélebb az új aranybányászédelések alkalmából az «aranybánya-bonbonok» voltak a legdivatosabbak, melyek bányásziklákat ábrázoltak, de nagyon könnyen elmállottak.

* A japán hírlapiradalom, bár összevessze csak negyedszázados, hatalmasodott lett. Magában Tokióban jelenleg ötven napilap jelenik meg. Pedig ott a nyomtatás sokkal nehezebb, mint nálunk, mert

A HADIHAJÓK A PÓLAI KIKÖTŐBEN.

közel 4000 betűjelük van. Ezért a nyomdákban külön e célra alkalmazott gyermekek szaladgálnak, hogy a szedőknek a megfelelő betűket elhozzák. Nehézséggel jár az is, hogy a szedés felülről lefelé történik.

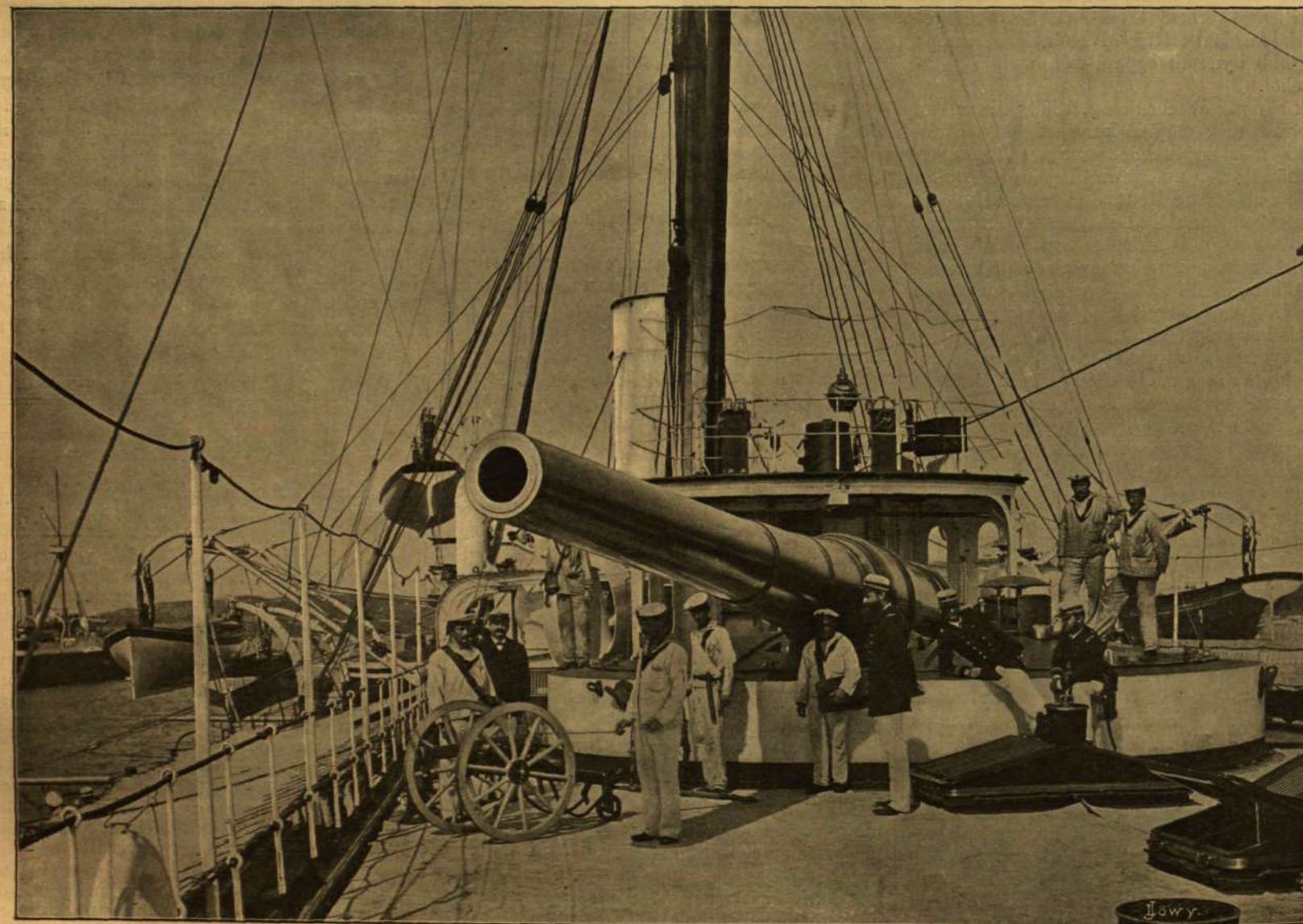
* Az amerikai Egyesült Államok kormányának egy új ágyút mutattak be, mely a tüzéségnél, valamint a gyalogsági ismétlő-puskáknál is nagy és meglepő változásokat fog előidézni. Az aczélból öntött ágyú csövét rézdrót borítja és négyszög-centiméterenként kétezer kiló nyomást bír meg a nélkül, hogy a cső dróttjai legkevésbé megsérülnek. Lövegeit, különösen a robbanó gránátokat,

7-8 ezer lépésnyire szórja s így a Mannlicher-Remington-féle vagy egyéb ismétlő-fegyverek gyors-tűzét felülmúlja. Ezek után kétséget nem szenved, hogy az európai seregek az új ágyút mulhatlanul beszerezendik, a mi középszámítás mellett 4-500 millió forintba fog kerülni.

* Franciaországban a filloxerától mentes szőlők területe 620 ezer hektárt (1 hektár körülbelül 2 hold) tesz. 1890-től 1894-ig, összesen 663,214 hektárnyi területet ültettek be amerikai venyigével úgy, hogy az idén 1.148,042 hektárnyi szőlőben 25 millió hektoliter bor termett. A múlt évben a termés 39 millió hektoliterre rugott; az ideai csökkenést a

rendkívül száraz és szeles őszi időjárásnak tulajdonítják, habár az ideai must jósága a mennyiség-beli hiányt majdnem teljesen pótolja. Az ideai olasz és spanyol bortermés 45-50 százalékkal kevesebb a tavalyinál, miért is a francia bork ára rohamosan emelkedik.

* Berlinben a kerékpárt súlyos betegek szállítására is használják. Ugyanis két kerékpár közé egy hordható ágy van illesztve, melybe a beteget fektetik. A két kerékpáron ülő kórházi szolgáló egyszerre indul s mivel a guttaperchával bevont kerekek a járdán, vagy a kocsitúton nem zötyöghetnek, a betegszállítás minden nehézség nélkül eszközölhető.

KRUPP-FÉLE ÓRIÁS ACZÉL-ÁGYÚ EGYIK OSZTRÁK-MAGYAR HADIHAJÓN.

A LEVANTÉBA KÜLDÖTT OSZTRÁK-MAGYAR HAJÓHAD.

GÖRÖG HÁREMHÖLGY.

OSERKESZ HÁREMHÖLGY.

TÖRÖK HÁREMHÖLGY.

ÖRMÉNY HÁREMHÖLGY.

KONSTANTINÁPOLYI KÉPEK. — ABDULLAH FRÉRES FÉNYKÉPEI UTÁN.

A NŐEMANCIPÁCIÓ AZ 1843-IKI ORSZÁG-
GYŰLÉSEN.

Az a nevezetes újítás, melyet a nők közpályákra való képesítése céljából Wallacis miniszter kezdeményezett, nem első ízben foglalkoztatja a magyar társadalmat. Magyarországi törvényhozása már felszabadított ezeltől komoly és beható megvitatás tárgyává tette a nőemancipáció kérdését s nem sokba múlt, hogy a politikai jogok teljes egyenlőségét a nők és férfiak között már rég ki nem mondotta.

De a kérdésnek akkor egészen más sulyponja volt, mint ma. Mert míg ma a nők egyenjogúsága nagy részben a magasabb értelmi képzésükre szolgáló eszközöknek teljes mértékben való rendelkezésükre bocsátása körül forog, addig a negyvenes években a nőemancipáció programja inkább egy politikai gondolatot, a nők választóképeségének megadásán épült. Természetes következménye volt ez annak a rendszernek, mely nálunk, az 1848 előtti Magyarországon, a nők jogi állását oly magas színvonalon fejlesztette ki, hogy nem csak a fiúsítást engedte meg, hanem az alkotmányos jogok némelyikét is megosztotta velük. Így nemcsak önmagukat — habár csak megbízottak által — képviselhetettek magokat a szabad királyi városok választásainál, sőt bizonyos esetekben követeket is küldhettek helyettesítőkül az országgyűlésekre.

A nagy reform-országgyűlés, mint a polgári jogviszonyok korszerű újjalakítását a büntető törvénykezés, a kereskedelem s a lelkiismereti szabadság terén célzó intézkedésekben, úgy a női emancipáció kérdésében is először tört utat a modern szabadelvű felfogásnak és teremtette meg a szabadelvű magyar politika leghagyományosabbjait azokban a magas röptű eszmékben, melyek vezetése alatt állást foglalt a nők egyenjogúsítása érdekében oly időben, a mikor arról még Európa legelőhaladottabb államaiban sem volt szó.

Égészen esetlegesen került a nagy és messzeremenő reformkérdés szőnyegre az 1843 október 17-iki ülésen a szabad királyi városok rendezésével kapcsolatban, és Zsedényi ill. az az érdem, hogy legelőször emelt szót a magyar nők polgári jogainak elismerése mellett. A javaslatnak az övegyekről és hajadonokról szóló 113. §-a felett kerekedett vita során került fel ugyanis az az eszme, hogy a polgárok övegyeinek is megadják a választási jogot, mint a hogy azt a nemesek övegyei is gyakorolták.

Érdekes körülmény tehát, hogy nálunk a század legradikálisabb jelszavainak egyike nem mint egy doctrinaire tétel jelentkezett, melynek gyökereit nem találjuk a múlt intézményeiben és szokásaiban, hanem természetesen feltűnt ki egész jogrendszerünkkel, mint szoros következménye a nő magánjogi helyzetének. A magyarokon kívül sehol egy nemzetnél sem volt a választási jog a nőemancipációra kiterjesztve, csak a magyar nemesek övegyeinek gyakorolhatták ezt a jogot, bár igaz, hogy ők is csak meghatalmazott férfiak által. A nőemancipáció nálunk nem új, radikális vívmányt jelentett, hanem csak létező jogok kiterjesztését.

Csodálatosnak látszik, hogy Zsedényi indítványa ellen, mely a nemesek övegyeinek választási jogát a polgári származású nőkre is ki ohajította terjeszteni, ép a liberális politikások azon fényes gárdája foglalt állást, melynek a demokratikus Magyarország oly sok nagy alkotását köszönhetjük. Így Lónyay Gábor szemléni követ, Ragályi gőmöri követ, Zsoldos és mindennek fölött Klauzál Gábor, éles bírálat alá vették a konzervatív Zsedényi indítványát, sőt Zsoldos, Veszprémmegyeje követe, egyenesen kifejezte azon gyanuját, hogy Zsedényi ebben is csak a kormány malmára akarja hajítani a vizet, annak akár többséget szerezni. Ez a gyanu volt alapja annak, hogy az 1843-iki országgyűlés leghatalmasabb gondolkozói, az ellenzék fényes névű tagjai bizalmatlanul fogadták a főlvetett eszmét s azt leszavazni segítettek. Legtöbbször azszal érveltek, hogy a nők személyes szabadsága össze nem fér a női gyöngédséggel; azonkívül Klauzál még azt is felhozta, hogy a nemesség példája nem is lehet irányadó, mert a nemességről-fira száll, míg a polgárnak fia és leánya még nem polgár.

Daczára ennek, a szabazásnál nem kevesebb mint tíz nőt vármegye volt hajandó megadni

a polgárok övegyeinek a választói jogot; ezek voltak: Vas, Nógrád, Liptó, Bars, Zólyom, Esztergom, Mosony, Tolna, Arva, Ung, Szepes, Torna, Ugocsa, Mármaros és Arad. Csak csekély többség buktatta meg a nőemancipáció ezen első kísérletét a magyar országgyűlésen.

Két hónappal rá, a megyei kihágások ügyében kiküldött választmány jelentése kapcsán újra fölmerült a nők egyenjogúsításának kérdése, de már nagyobb megszorítással, mert csak az az ohajítás nyilvánult, hogy a megyei választásoknál is szavaztatásban részesüljenek a nemesek övegyeik s ezt a jogukat személyesen is gyakorolhassák. Az indítványt most Beöthy tette Bihar megye nevében, s őt Bezerédy támogatta nemese hévvel s a nőemancipáció iránti magas idealizmussal telve. Vukovics, Mihályi, Géczy még tovább kívántak menni s egyenesen kiterjesztendőnek mondották a megyei választási jogot a 18-ik évüket elért hajadon leányokra is.

Beöthy felszólalásának érdekes háttere az volt, hogy itt az ifjú, daliás Wenckheim Béla bárónak, követtársának, a békésmegyei alispáni székbe emelésének s a választásra gyakorolt hatáskorának. Ez adta neki azt az eszmét, hogy a magyar nőt is belevonja a nemzet alkotmányos élete küzdelmeibe s felkarolja sokáig mellőzött, sokáig el nem ismert jogait.

A legkülönösebb a dologban az, hogy éppen Wenckheim Béla báró, a magyar hölgyvilág ez ideálja, kinek közpályáját a békésmegyei nők

FUTTAKY GYULA.

oly buzgó támogatása egyengette, volt az első egyike azok közt, kik a nők választóképesége ellen ezáltal is állást foglaltak. De elleneztek Beöthy indítványát Rádai, Nagy Károly, Rakovszky, Erdős, Huszár, sőt maga Palóczy is, a papi vagyon szekularizációjának oly bátor szószólója, ki gúnnyorosan céleztet arra, hogy ha a nőemancipáció megengedtetnének a választói jog gyakorlása, ez esetben aligha lehetne oly csendes választásokról kilátás, mint eddig. Különben ő sem akarta az övegyeket egyenesen kizárni az alkotmányos jogokból, csupán azt kívánta, hogy a választást, éppen úgy, mint az országgyűlésen való megválasztást ne személyesen, hanem meghatalmazottak által gyakorolják.

Szavazásra tüzetven ki a kérdés, ezáltal tizenhét megye nyilatkozott a nő egyenjogúsítás mellett, még pedig némi eltéréssel majdnem ugyanazok, mint előbbi alkalommal, tudniillik: Arad, Arva, Baranya, Bihar, Csongrád, Esztergom, Hont, Krassó, Pozsony, Szerém, Temes, Tolna, Torontál, Zemplén, Zólyom, Ugocsa és Verőce.

Bármily lehangoló volt is ez újabb bukás a nőkérdés első apostolainak további kísérleteire nézve hazánkban, azért e bukás is élő tanúságul szolgálhat mindenkinek, hogy Magyarországon meg merték pendíteni ezt a nagy szociális problémát, akkor még, mikor Anglia sem hozta szőnyegre a kérdést s mikor a francia forradalom oly széles körökre kiterjedő vívmányai is megoldatlanul hagyták fenn a nők politikai és társadalmi hivatásának oly nagy fontosságú kérdését. Nagy bátorság kellett ily vállalkozáshoz akkor, mikor még ma is igen gyakran félreértik és gúnnyalóssal fogadják a női jogegyenlőség hirdetőit. És most visszatérünk az első reformkísérletekre, csak természetesen kell találniuk, hogy a lovagias híreiről ismert magyar nemzet ötven év lefolyása

után ismét az elsők közé állt, kik a nőemancipáció nem csupán politikai, hanem mindenekelőtt tudományos téren való felszabadítása mellett is teljes meggyőződéssel és lelkesedéssel sikra száll, s a rég hangzó ígét siet mielőbb megvalósítani. V.

FUTTAKY GYULA.

1850—1895.

A hirdapírásnak oly munkása halt meg decz. 10-ikén Budapesten, a kinek ha nevét cikkkek alatt ritkán olvasta is a közönség, de azért mindennap olvasott tőle valamit. Futtaky Gyula, a „Budapesti Tudósító” című félhivatalos kiadványtatlap szerkesztője meghalt. A sugalmazott politikai értesüléseket, czáfolatokat többnyire az ő „Tudósító”-ja után közzölték a lapok, s mikor a lapok „félhivatalos forrás”-emlegettek, az a „Budapesti Tudósító”, vagyis maga volt Futtaky Gyula, a ki jelen volt mindentől, mindennap megfordult legalább egykét miniszternél, bejáratos volt udvari körökbe; a hadgyakorlatokon a vezérkar mellett járt-kelt, s első forrásból személyesen kapta értesüléseit. Az ujságok hírszerzéséhez naponként hozzá járult, de czáfolta is az ellenzéki lapok híreit szintén csaknem naponként. A kormányok változotak, a „Budapesti Tudósító” változatosan maradt, kivéve, hogy a „Budapesti Korrespondenz” cím mellett fölvetta a magyar címet is, jelezni akarván ezzel is, hogy hireivel, értesüléseivel nemcsak a külföldi, hanem a hazai sajtót is kívánja szolgálni. Az országgyűlés folyosóján, írói karzatán délelőtt, a szabadelvű-párt klubjában este soha sem hiányzott. A hirdapíratot buzgón teljesítette, s a lapok, ha sokat évődtek is vele, sok hasznát vették. Nagyon beleléte magát szerepébe, hogy neki mindenhol meg kell jelennie és helye van a legelőkelőbb társaságokban, sőt az udvarnál is. Az összeköttetések megszerzésében ügyes és kitartó volt. Könyvmatras foglalkozása mellett szenvedélyes fényképező is volt, s a nagyobb ünnepélyekről, hadgyakorlatokról nemcsak tudósításokat készített, hanem fényképeket is. A legutóbbi hadgyakorlatokról lapunk is több fölvetelt közölt tőle.

Futtaky Gyula Bácsmegyében 1850-ben született s a hirdapírást mint korrektor kezdte, majd magyar és német nyelven több lapnak írt közleményeket, tudósításokat, míg nem a 70-es években Lichtenstein „Pester Korrespondenz”-ének, az akkori „félhivatalos”-nak, — mely főleg a külföldi sajtónak a magyar ügyekről való tájékoztatására volt szánva — dolgozó társasá lett, nemokára pedig „Budapesti Korrespondenz” című magyar és német nyelvű könyvmatras alapított, mely a kormány bizalmas félhivatalosa lett. Gyakran írt más lapokba is alkalmi cikkeket, s egy önálló könyvet a nemzeti eszméről. Csak most, ez év őszén házasodott meg újlag, s néhány nappal ezelőtől tifusza esett, s az erős, egészséges ember számára nem volt mentés. Temetésén megjelent a budapesti hirdapírok egész serege, hogy egyik legbuzgóbb karitásának megadják a végtisztességet, de ezenkívül a közélet szereplői közül is sokan voltak ott, köztük három miniszter s több országgyűlési képviselő, mert Futtaky Gyulát a nyilvánosság minden embere ismerte.

Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy az elhunyt annak idején bizalmasa volt Rudolf trónokösnek is, mit annival inkább megérdemelt, mert egyik jellemvonása volt Futtakyknak, hogy diskrét volt a szó teljes értelmében. Helyes tapintattal válogatta meg, hogy mit adjon a nyilvánosság elé s mit hallgasson el abból, a mit megtudott. Költésesen élt, mert foglalkozása sok kiadással járt; ezért szót jövedelmeit mind fölhasználta vállalata érdekében annyira, hogy vagyont nem igen hagyhatott maga után. Szakjában nehezen lesz pótolható.

„Hős Árpánedv, ki lelket adsz!
Töved félyben nő a dacz.”

Jobban, elevebben, találóbban nem lehetne kifejezni. Makainál pedig ezt olvassuk:

„Mint a kit egyre lászó szétzón kerget,
Romlott tömegbe adni tiszta lelket,
Ugy jártam eddig, én is utamon.”

Itt már szózatlanul hangzik a „lelket adni a tömegbe”, érezzük, hogy nem helyes kifejezés. Természetesen ezek csak kevésbé látható szöplők. De fordulnak elő Makainál helyeikkel közel félbántó magyartalanságok is, pl.:

„Mi ördög bajt a régi zongorába,
Hogy dalomat kiadni nem akar?”

A költő hangszere a nyelv. Mindenek fölött arra kell törekednie, hogy ennek teljesen ura legyen. Makai Emil, a ki úgy látszik, nemes dícsagy vezető, s kibén a tehetség sem hiányzik, jól teszi, ha nyelv-érzékét mivelné, fejtené meg. A kötetből álljon itt mutatvánnyul a következő költemény:

Tél az Alpeseken.
Te félelmetes néma hegyesség,
Te élettelen rengeteg,
Te jégge dermedt végtelenség,
Zord utamon köszöntelek!
Lásd, van, ki hű marad téhozad,
Kinek te így nem vagy halott,
Ha nem is tartják a rózsák
Fehér-bárony ravatalod.

Rokon a szívem a tieddel,
Te elhidegült óriás!
Bennem is így terjeszt szíjjel
Árnyékait a hervadás.
Testvérek vagyunk a halálban,
Mindketten érzékenyek,
Az elmúlásban, hervadásban
Egyek vagyunk mi, Alpek!

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Makai Emil: „Zsidó költők.” „Énekek éneke.” „Margit.” Budapest 1895. A fiatal költőtől díszes kiállításban egyszerre három kötet költemény jelent meg. A két első már második kiadásban, csak a harmadik új gyűjtemény. A XI—XIV. század nagy zsidó költőiből fordított érdekes kötetet, valamint

Bolyongok hegyről le a völgybe
És álmaimat keresem;
Valakivel karba ölve,
Jártam nemrég é helyeken.
Valaki szót s lehelletétől
Lett illatos a rengeteg,
Valakinek tekintetétől
Mosolyogtak az Alpek.

Ha valaki majd itt lesz újra,
Olvadni fog a fagy, a jég,
Rózsát fakaszt a tavasz úja
S ragyogni fog a messzeség.
Pezegni fog a tarka élet —
Csak én tudom majd akkor is
Halottnak ezt a szép vidéket,
Ha a legszebben ragyog is.

„Csend” című alatt jelent meg Bársony István legújabb könyve, melyet a Légrády-testvérek pazar díszszel adtak ki, Neogrady Antal pedig szép illusztrációkkal látott el benne minden darabot. Bársony István azonban, hogy a legjobb tollú elbeszélők és tárczirók közé tartozik, a vadászrajzokban irodalmunk egyik speciálistája, a ki nemcsak ismeri az erdő, a rét, a hegyek, a lapok világát, hanem érteke és tolla is van a természet szépségeinek, hangulatának visszaadásához. Az album-alkálú pompás kötet 21 vadászleírást foglal magában, a mely egyszerűsége természet dicsőítése. A vadász ember megtalálja e rajzokban a maga szenvedélyeinek sok finom megfigyelését, a lesben töltött csend izgalmainak változatosságait, benyomásait, akármely olvasót pedig a leírások és poétikus hangulat bilincseli le. Neogrady Antal, ki vadászképeitől jól ismeretes a művészvilágban, méltó és kitünően jártas illusztrátor könyvnek, melyet oly bőven és művészettel látott el jellemző és kedves képekkel, kifejező iniciálékkel. A díszes munka ára fűve 5 frt, celluloid-kötésben 6 frt 50 kr.

„A király.” E cím alatt egy nagyobb terjedelmű történelmi-politikai tanulmányjelent meg. A vasok kötet szerzője egyelőre ismeretlen kíván maradni s így leeresztett síkkal folytatni egy könyvsorozatát, mely az ezrediki egy nemzeti ünnepek alkalmára azt akarja egy nagyobb terjedelmű irodalmi műben kimutatni, hogy milyen volt Magyarország közélet az ezrediki évtorduló korszakában. Ezt teszi a vállalat fő czímé is, míg az egyes (szám szerint kilenczre tervezett) köteteknek külön-külön czíme lesz. A szerző a legutolsó szándékozik magát megnevezni.

„A király” című kötet az első ebből a sorozatból. Ebben a szerző a kiegyezéssel megnyitott új alkotmányos korszak politikai eseményeit kívánja jellemelni úgy, hogy a rajzolt képek fő és állandó alakja, sőt hőse maga a király. A politikai élet és események jellemzése mellett legelőbbit foglalkozik a király személyével, kinek életéből sok olyan eseményt, részletet és jellemvonást jegyez föl, melyek eddig a nyilvánosság elé nem kerültek. Megjegyezzük azonban, hogy ezek közül némelyeket regényes modorban tárgyal és úgy látszik, saját képletével is pótol. Különös részletességgel szól azonban 6 felsége alkotmányos örözlétéről s felelmi köteleiségeinek nagy pontossággal és megfontoltsággal való végzéséről. E részben ugyan nem sok újat mond, mert Magyarország réges-régóta tudja minden ember, hogy királyunk milyen mintaképe a pontosságnak, rendszeretnek s mily hű megtartója általában királyi esküjének; mindazáltal új érdekeséget ad a szerző által rajzolt képek az a kerekdedség, melyet oly ügyes tollal állit az olvasó elé. A könyv, mely mérsékelt ellenzéki, de igen loyális politikusra vall, olvasmányos kéréségkívül érdekes elejtől végeig; a közönség részéről általános figyelemmel találkozik s már is nagy kelendőségnek örvend. A vasok kötet az Athenaeum kiadásában jelent meg, s ára 3 frt.

Az Athenaeum karácsonyi kiadványai. Az Athenaeum nyomdai társaság az ünnepi könyvpiacon szánt könyveknek egész sorát adta ki, csinos kiállításban. Van ezek közt imakönyv, nagyok és kicsinyek érdeklődésre számot tartó olvasmányok, próza, vers, mese.

Az imakönyv: „Vigasztalások könyve”, elméledések és hangulatok, írta Hock János. Nem a megszokott modorú imádságok, hanem a vallásos elméledések a hitről, az életéről, a fájdalomról és végül a vigasztalásról, választékos nyelven írta. A vaszonkötésben 3 frt, bőrkötésben 5 frt. A könyvsorozatban az Athenaeum egy új vállalatának két első kötetét is kapjuk „Fiatal Lányok Regénytár”-címén. Az egyik kötet: „Pipiska”, regény, fiatal lányok számára írta Szabóné-Nogáll Janka, a jó-

tollú és szívesen olvasott írónő; a másik: „Katalin”, szintén fiatal lányoknak való regény Benedek Elek-től. A vaszonkötésű és színes címlappal ellátott kötetek ára 3—3 frt. Benedek Eleknek a népköltési gyűjteményben kifejtett munkásságának egyik eredménye a magyar népköltés gyűjtemény, népdalok, balladák, románcok gyűjteménye, melyekben helyt foglalnak a költőknek a nép ajkára jutott művei is. A 320 lapra terjedő kötet „Keszergő szerelem”, „Boldog szerelem”, „A haza”, „Erdő, mező”, „Bor mellett”, „Vidám órák”, „Balladák és románcok”, „Szálló dalok” című alá osztotta be a gyűjteményt, mely nem mint a népköltés új kincseinek tára, hanem válogatottsággal hívja föl a figyelmet. Ara ennek is 3 frt. Szintén a leányifjúságnak való Ambrozovicsné Mészönyi Ilona „Tündérmesék a való világból” című vonzó tartalmú könyve. A fényes kiállítású, szép illusztrációkkal tarkított könyv ára 3 frt. A különböző népek meséiből való mesekönyv a Kemenczky Kálmán, melynek Hetedhétországából a czime s mely huszonkét mesét közöl, mind más-más nemzet meseköltéséből valót. Ennek ára 2 frt 40 kr.

A pap kalapja, regény, írta Marchi Emil, olaszból fordította Zsigány Arpád. Az olasz irodalom egyik legjobb nevéű írójának regényét egy napilap közölte először s most önállón is megjelent a Légrády-testvérek kiadásában. Ara 1 frt 60 kr.

Két elbeszélés. Lázár Bélának a múlt télen megjelent könyvét: Myria—Anyja (két elbeszélés) második kiadásban bocsátotta közre Grill Károly könyvkereskedése. A két elbeszélésben egy-egy szerető nő lélektani rajzát nyújtja a szerző. A kötet ára 1 frt.

Határvidéknaptár ügyvédek, bírák, orvosok, jegyzők és tisztviselők, gazdatisztek és üzememberek számára 1896-ra, kiadta a Franklin-Társulat. Ara vaszonkötésben 1 frt 20 kr. A Franklin-Társulatnak ez a 30 év óta megjelenő zsebnaptára előnyös átalakulást ért. Kiseb és vékonyabb lett s így kényelmesebben viselhető zsebben. A zsebnaptárak közt az a fő előnye, hogy előjegyzési naplója az év minden napjának egy egész oldalt szentel. A szűveg a közművi életben folyóvárt szükséges utbaigazításokat és tudnivalókat nyújt.

A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítása. A magyar festők életrevaló és egyre szilárduló új egyesülete, a Nemzeti Szalon, a karácsonyi ünnepekre új tárlatot rendezett, melyen sok jó művésznünk festményei közt válogathat a közönség. A megnyitáson jelen volt a köztünk időző jeles lengyel festő, Adjukevicsz Taddeus, ki ott maradt az uszonán is.

Az új kiállítás határos festményei leginkább életképek és tájképek: de van elég arckép, tanulmányi és vízfestés is. Teley Károly, Brodsky, Dudits, Innocent, Mesterházy, Tölgyessy, Spányik, Bruck Miksa, Ipoly Sándor, Koroknyay (nyolcz tanulmányi), Karvaly, Basch, Vastagh Géza, Kinach László, Kézdí-Kovács László, Fényes, Nemeth Bertalan, Horváth István, Olygyi, Marsalek, Hrabetz Nándor, Reinfuss Ede, Mendlik Oszkár, aztán a nők közül Konek Ida, Kotsi Horvát Jolán, Gerhard Alajosné, Gerster Mari, Fodor Róza, Stark Teréz, Herman Adolfin állították ki képeket.

Népszínház. Hosszú idő után decz. 7-ikén új népszínművet adtak a népszíínházban, egészen új embertől, kivel eddig az irodalomban nem találkoztunk. Tatarszky Gyulától az „Asszonybecsület” került színre, mely babért nem igen termett szerzőjének, de írói képességének több jó tulajdonára hívja föl a figyelmet. Megvan a saját falusi világa, nem a taposott utakon baktat, az alakokat az életből válogatja s birja jellemelni. Az első felvonás jól megindítja a darabot, de aztán nagyot zökken, s az utolsó felvonás merő vergődés a befejezés felé. A közönség azonban, úgy látszik, többet talált benne, mint a kritika, mert már többször telt színház előtt ismételték.

A szinpad határos nagy része van Blaha Lujzának, ki oly sok idő óta új népszínmű szerzőjévé vált. Kitünően is játsza a művésznő Bardi Boriskát, a ki szerelem nélkül ment feleségül Kálmánhoz (Kiss Mihály), de Kálmán bizott magában, hogy majd megszereti a menyecské. Am ez nehezen megy, sőt sehogyssem megy mindaddig, míg nem Boriskának egyszerre föl támad a féltékenység férje ellen, mert megtudja, hogy az ő hűga, a ki szintén szerelem nélkül ment Bánó Pistához (Vidor), szereti Kálmánt, a néje férjét. Ezt a drámai eszékűtőzést a szerző nem bírta megoldani, s azzal vét véget a darabnak, hogy az asszonyt becsületlen sértett Boris öngyilkossághoz folyamodik, kést dőf a mellébe, de a seb nem halálos. Kiss Mihály, P. Lukács Juliska, Vidor, Ujvári, Szabó, Bardi Gábi, Tollagi beletalálták magukat a gyöngy darabba s Blaha Lujza mellett is kaptak tapsokat.

BUDAPESTI CZÉGEK.

Jury-tag és több kiállításon kitüntetve.
BUCHHALTER-féle
 első magyar mű- és vegyertisztító intézet
 Budapest, Ferencz-kört 20. sz.
 Férfi- és női ruhák, csipkék, függönyök, szőnyegek és minden e szakba vágó cikkek a legutányosabban tisztítottak.
 Posta ertesítés után a ruháért háshoz küldünk és vissza küldjük.

Fényképészeti készüléteket
 műszerek számára, legújabb
 uti-tárcsákat a tirage rapid,
 kitűnő szemüvegeket megvizsgáló
 maximal-lázmérőket, Ane-
 roid (legnyomó) szabadal-
 maszt rajzeszközöket ajánl
CALDERONI ES TARSÁ.

FÖLDVÁRY IMRE
 férdívat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
 V., Koronaherczeg-utca 11. sz., a főposta mellett és
 VII., Kerepesi-út 9., a Pannonia mellett.
 Saját szabászat. — Telefon. — Arjegyzék bérmentve.
 Cségen Gasse nem tüveztendő Földvári J. (Jakab) czéggel.

Hazai ipar.

LEDECZY SANDOR
 szorgos- és pianino gyára
 Kossuth Lajos-utca 15. sz.
 Gyár: Dandár-utca 26. sz.

Gummiárak,
 betegápolási cikkek sérülők (óvszerek) F. Berguerand
 párisi gyárostól, legelőnyösebben beszerezhetők
Polgár Sándor egyetemi kötszerésznel,
 Budapest, Erzsébet-kört 50.

Blätterbauer R.
 a frankfurti Raff-Conservatorium volt tanárja,
 lecskékét ad zongora játékokban és zeneelméletben.
 Lakása: Üllői-út 21. földszint 4. ajtó.

Gerson Anna asszony
BUDAPEST,
 Andrassy-út 21.
 (félelelet).

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, folyó számlára és pénztári jegyek ellen.

Budapest Lipótvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság
 (V. ker., Nádor-utca 11. szám.)
 Befizetett részvénytőke: 2.000.000 korona.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban,
 Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

LATZKOVITS A.
 CS. ÉS KIR. SZAB. ING-GYAROS
 IV., Váci-utca 22. BUDAPEST. IV., Váci-utca 22.
 6153 (Nemzeti szálloda.)

Legnagyobb raktár
 férfi-fehérneműek, fehér és színes ingek, lábravalók, gallér- és kézelőkben, dús választék a legújabb keztűk, zsebkendők, harisnyák és mindenféle tricót-cikkekben; utazási ingek, sapkák, plaidok, esernyők, nadrág-tartók, ing-gombok, stb.
Óriási választék
 elegáns nyakkendőben!!!

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenféle fényképészeti gépek és készülékekből. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Arjegyzékek ingyen és bérmentve.
 Uj! A fotografálás elemei. Ár 2 frt

Telefon 1156. **Ditrichstein M.** Telefon 1156.

Lakás- és ablaktisztítási padló-beeresztési vállalat.
 V., Erzsébet-tér 13. szám alatt.

Magyar fém- és lámpaárú-gyár részvénytársaság
 BUDAPEST-KÖBÁNYA.
Petroleum-lámpák
 a legegyszerűbb kivitelű a legpazarabbig.
Herrmann M.-féle szab. villam-lámpák,
 a létező legjobb **Petroleum-lámpa.**
 Légszesz-csillárok, fém- és díszmű-tárgyak.
Unikum-lámpa
 a legegyszerűbb használati lámpa.
Valódi király-olaj
 legjobb biztonsági petroleum.
 Raktárak Budapesten: V., Gizella-tér 1. * X., Jászberényi-ut. VI., Teréz körút és Király-utca sarján.

Rum, likörök
 készítéséhez való híres kivonatok
WATTERICH A.-nál
 Dohány-utca 5. kaphatók.
 Kezelési könyv ingyen.

KERTÉSZ TÓDOR mű pari újdonságok tára
 BUDAPESTEN, KRISTÓF-TÉR.
 Kiállítás a karácsonyra megjelent ajándékokról már 1 frton alul 200 frtig. Csinos tornyola nyeregen tárgyak összeállítás: 5 frtől felfelé.
 Gyermek játékok. Többféle mosható baba 70 krtól 4 frtig. Divatosan öltöztetett baba 90 krtól 20 frtig. Baba hűtője pape mana hűtő baba 2 frtől 6 frtig. Diszes koffer babával és öltözékekkel 180-15 frtig. Takaréktűrhely 60 krtól 10 frtig. Konyhabűtő 50 krtól 5 frtig. Porcellán szerris 30 krtól 4 frtig. Kis varrógép használható 3 frt. Trombita 30 krtól 3 frtig. Karri, dob, csákó, puská együtt 3 frt. Csinkatónák 25 krtól 5 frtig. Gépezet a mozgójárák 60 krtól 25 frtig. Fűtőgép 60 kr. Berendezett iszáló 2 frtől 15 frtig. Vasuti vonat 70 krtól 90 frtig. Képes könyv elpusztíthatlan 25 krtól 150. 4. Dolgozó arató állatok 25 krtól 250-ig. Hógépi 140-4. Baba butorok. Fűhűtő 9.50-14 frt. Koczkarakó-játék 6 kép 160 krtól 3 frtig. Amerikai prével botjárdák 115-2 frtig. **Büvész készlet** 60 krtól 20 frtig. Lombfűrészes készlet 2 frtől 15 frtig. **Laterna Magika** 80 krtól 20 frtig. **Teljes tornakészlet**, a jó közép minden csavar nélkül alkalmazható 9.50, 10, 50-ig. Richter-féle építő iskola kövekkől 80 krtól 17 frtig. Sírós gummi játékok 40 krtól 2.50. Zenélő bobos-gépi 2 frtől 10 frtig. Magikus képek 40 krtól 1.80-ig. Arcton zenélő-szekrény 6 zenendaból 20 frt. Uj! 8-ny. phonone svájci zenélő szekrény 6 frt. **Szörös** 15 frt. **Társasjátékok**. Halma 1-8 frtig. Tombola 60 krtól. Lutró 30 krtól 5 frtig. Léverseny 80 krtól. Uj! Léverseny Automaticus rajz szerris. 3.50-50 frtig. **Várostrom** 1 frt 3 frtig. A vilg egyszerűsége 1. Harang és kalapács 40 krtól 4 frtig. Go-bang, kínai ómisa társasjáték 90 kr. 2.60-ig. Tivoli 4-12 frtig. Dominó 1.80-3 frtig. Sakjáték 2.80-10 frtig. Bévéri 90 krtól 9 frtig. Tiddely Winks 75 kr. 1.50. Szörös állatok hanggal, bárány, kecske, kutya stb. Berendezett baba ágyak 3.50-15. Mosdó szálak 50 kr. — Hinta lovak, bács lovak. Fehel oktató játékok. **Korcsolyák**, Halifax 3 frt, nikkelozott 6 frt. Jackson Hanes 8 frt. Kolonsey Columbus korcsolya 3.50. Achilles lábonkötő védő-szál 1.20. Írásbeli megrendelés kérésük fejlen beküldeni. **Meg nem felelt visszavesz**
KERTÉSZ TÓDOR

51. SZÁM. 1895. BUDAPEST, DECEMBER 22. 42. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 8 frt félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK (egész évre 5.— megfárított vitéldj is csato-sand.) félévre — 2.50

A KARÁCSONY VÁRÁSA.
 AMINT KÖZELEGE a karácsony szent ünnepe, Aszinte mintha kicserélnék a falu népét, mely oszidenen, megszokottan végezte addig egyhangú napi foglalkozását. Mindenki a nagy ünnepre gondol már, s ilyen tájon még a malom politikusainak is észébe jut, hogy más is van a világon, nemesak országgyűlés, pártok, adó, kormány és efféle; olykor-olykor a világ sorján való tanakodás közben beszélgetnek már a

közeledő nagy ünnepekről is, ha egyebet nem, legalább annyit, hogy fehér lesz-e a karácsony vagy fekete, t. i. esik-e akkorára hó, vagy sem?
 Hát még Julis néniék otthon! Ott van csak bezzeg nagy felfordulás! Hogy lesz, mint lesz, jól kihizik-e akkorára a lúd, leöljék-e a malacot, vagy hadd hizzék még, embere lesz-e a csizmadia a szavának, megvarrja-e az apjuk lábbelijét? Az a szűcs is csak vaktában mond igazat, vajjon kész lesz-e a bekecs, hiszen az

őskában csak nem mehet az ember világ csúfjára a templomba!
 Hanem hát, akár hogy lesz, mint lesz, az az egy bizonyos, hogy a mákos rétesnek nem szabad elmaradni.
 — Elő csak, Jutka lányom, gyűrjad ezt a rétes-tésztát, te meg Pista ne restelkejd ott a sutban, hanem törjed azt a mákot iziben, úgy is te eszel belőle legtöbbet!
 S Jutka hozzá is fog, gyűrja, nyújtja a tésztát, hamarosan, takarosan, a hogy jóra való eladó

ÉPFÉLI MISEN. — JANYTIK MÁTYÁS RAJZA.